

Sat Nabalu'n Damaga Ingganglit

San Juan

Sat Ugud Un Mataguwan Di Tagu

1 ¹Utdit daan payyan ditun lubung nakwa, siguda ininggaw dit Ugud.^a Sigud un awad kan Apudyus ot satuwa Ugud, Apudyus. ²Naisigud kan Apudyus ³ot siya ud pinampaloswan Apudyus sidat losana paloswa. Nu naid, naid gapu pay nakwa utdat losana napaloswa.

⁴Satu un Ugud, siya ud manligwatan di mataguwan kan siya pay silaw un manilaw si somsomok di tagu. ⁵Kumaddapadda tuwa silaw sidin kakolpan ot adin din kolop mabalinan un kospan.

⁶Inggaw tagu un imbaun Apudyus un mangngadan kan Juan. ⁷Dummatonga umoy mamanoknok sidat tagu utdit maipanggop sidit silaw dalapnu losana makagngol sit ipanoknok na, manuttuwa da. ⁸Bokona siya dit silaw nu adi ummoya mangipanoknok sidit silaw. ⁹Sadit kustu un silaw un manilaw sit somsomok di tagu inummoy situn lubung.

¹⁰Ininggawon situn lubung sidit ot losan datun paloswa uttun lubung siya'd pinangwan Apudyus yoong adin dat tagu binigbig. ¹¹Ummoy sit mismu'n ili na yoong adin dat kailiyana inawat. ¹²Yoong sadat losana nangawat kan nanuttuwa kan siya, initdana dida si kalintogan un mambalina anak Apudyus. ¹³Sat mabalinan da un anak Apudyus, bokona kama't din gagangaya maiyanakan di tagu onnu kasomsomkan di man-asawa nu adi kasomsomkan Apudyus.

¹⁴Satuwa Ugud, nambalin si tagu ot iniinggaw kan ditaku'n tagu. Amoamod mangkakaasi na kan kinatuttuwa na. Naila mi dit nakaskasdaaw un kinangatu na, sat nakaskasdaawa kinangatu un inawat na kan Ama na bilang bugbugtunga Anak.

¹⁵Pinanoknoka Juan dit maipanggop kan siya ot impappakuy na un kanana'n, "Siyatu dit tagu un ug-ugudok sidit kanak un, 'Awad

---

^a 1:1 San ugud siya'd mangipatigammu't somsomok di tagu. Isunga sat piyaona'n ugudon dit kanana't din Griego un si Jesu Kristu dit Ugud, siya ud manigammuwan dat tagu utdit somsomok Apudyus.

maitagtagnob kan sakon un nangatngatu nu sakon ta ininggawon sit daan ku payyan maiyanak.’ ”

¹⁶Ot maipagapu’t dit nalabos un kaasi na, maid mangkigadan din bindisyun un ipooy na kan ditaku’n losana manuttuwa kan siya. ¹⁷Si Moses ud dinutukan Apudyus un nangipatigammu utdat linlintog na ot si Jesu Kristu dit dinutukana un mangipatigammu utdit maipanggop sit mangkakaasi na kan sat tuttuwa un maipanggop kan siya. ¹⁸Naid payyan nakaila kan Apudyus, yoong si Jesu Kristu un bugbugtungang Anak na kan talona pipiyaona ud nangipatigammu kan siya.

Sat Pammanoknok Juan Un Mambubunyag
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-18; Lucas 3:1-18)

¹⁹Nangibaun dat pappangat di Judio un inggaw Jerusalem sidat papadi kan dat Levitas si umoy mangimus kan Juan nu singngadan dit katatagu na. Kama’t tu dit pammanoknok Juan un insungbat na.

²⁰Bokona nantuli si Juan nu adi imbabagga na dit tuttuwa un kanana’n, “Bokona sakon dit Kristu.”

²¹Imbos da un inimus un, “Singngadan nat katatagum nu? Sika si Elias?”

Summungbat si Juan un, “Bokonak.”

Inimus da payyan un, “Sika dit propetan Apudyus?”

Summungbat uman si Juan un, “Bokonak,” kanana.

²²Ot kanan daon kan siya un, “Singngadan nu nu? Ibagam ud dalap awad isungbat mi utdan nangibaun kan dikami. Singngadan nat makanam sinat katatagum?”

²³Sat insungbat Juan sadit impadtun propeta Isaias un kanana’n, “Sakon dit ginga’n mampappakuy sit igawa maid tagtaggauwan un kanana’n, ‘Man-godngon yu dit dalan un ayon Apu.’ ”

²⁴Sadadit uduma tagu’t di, imbaun dadit Fariseo. ²⁵Ot inimusan da si Juan un, “Ot koom man bunyagon danat tagu nu bokon ka kan Kristu, bokon ka kan Elias kan bokon ka si propeta nu?”

²⁶Summungbat si Juan un kanana’n, “Bunyagok dikayu si danum yoong annat kan dikayu nat tagu un adiyu tigammu. ²⁷Siya dit maitagtagnob kan sakon un talona nangatu ot adiyak maibilang un mangussag sit sandalyas na.”

²⁸Nakwa datu ud Betania un ili utdin domang didin wangwang Jordan un nambunbunyagan Juan sidat tagu.

Sat Kannelun Apudyus

²⁹Kabigatana man, nailan Juan si Jesus un dumoldoldol kan siya. Kinnanana utdat tagu’n ininggaw sidi un, “Siyatuwon dit mauguda Kannelun Apudyus un maidatun dalapnu mapakawan dat basul dat tagu’t

tun lubung. ³⁰Siya dit ug-ugudok sidit imbagak un, ‘Awad maitagtagnob kan sakon un talona nangatu nu sakon ta siguda ininggawon sit daan ku un maiyanak.’ ³¹Adik tigammu nu singngadan na utdit, yoong antuwak un mamunyang si danum dalapnu ipatigammuk siya kan dikayu’n kaganakan Israel.”

³²Ot imbagan Juan dit pammanoknok na un kanana’n, “Utdit binunyangak, nailak dit Ispiritu Santu un nanligwat langit un kama’t kalupati un inumpa kan siya ot iniinggaw kan siya. ³³Adik tigammu nu singngadan na utdit, yoong si Apudyus un nangibaun kan sakona umoy mangibunyang si danum, siya’d nangibaga kan sakon un, ‘Sadit tagu’n umpaan kan iinggawan dit Ispiritu Santu un dumoba, siya’d mangibunyang si Ispiritu Santu.’ ³⁴Nailaka mismu di ot kustiguwak un siya dit Anak Apudyus.”

Sadat Ummuna Un Disipulus Jesus

³⁵Kabigatana man, ininggaw uman si Juan kan dat duwa’n disipulus na un sumisikad. ³⁶Utdit mailan Juan si Jesus un lumaus kanana un, “Siyatu dit mauguda Kannelun Apudyus.”

³⁷Nagngol dat duwa’n disipulus dit imbagan Juan ot tinung-ud da si Jesus.

³⁸Man-awing man si Jesus, naila na dida’n maitungtung-ud kan siya ot inimus na un, “Ngadan nat inapon yu?”

Summungbat da un, “Kawad nat inggawam, Mistulu?”

³⁹“Intaku, ta umoy kayu ilan,” kanan Jesus kan dida. Utdi, naibuḷun da ot innila da dit inggawana. Gaputa nandangwilison nakaigaw da kan siya.

⁴⁰Si Andres un sunud Simon Pedro dit osa utdat duwa un naitung-ud kan Jesus sidit nagngolan da dit imbagan Juan. ⁴¹Dagusa ininap Andres si sunud na un Simon ot imbaga na un, “Indasan mi dit Mesias!” [Piyaona’n ugudon, Kristu].

⁴²Utdi, indallay na si Simon kan Jesus.

Intukkol Jesus si Simon asina kinnanana un, “Sika si Simon un anak ud Juan. Mangadanan ka kan Cefas.”^b

Sada Felipe Kan Nataniel Un Nambalin Si Disipulus Jesus

⁴³Mabigat man ingkoddong Jesus dit umoy Galilea. Dumatong man sisi insangkat na si Felipe ot kanana kan siya un, “Maibuyut ka kan sakon.” ⁴⁴Si Felipe, iBetsaida un siya payon ilin da Andres kan Pedro. ⁴⁵Ummoy pay Felipe ininap si Nataniel ot odasana man kanana kan siya un, “Indasan mi dit tagu un ingkanglit Moses sidat iblun dat linlintog, un

^b 1:42 Sadiya ngadan siya mit laing dit ngadan un Pedro un piyaona’n ugudon, batu.

siya payon dit ingkanglit dat propeta utdit. Siya si Jesus un iNazaret un abeng Jose.”

⁴⁶Summungbat si Nataniel un kanana'n, “Mabalin kad un awad nabalu si manligwat Nazaret?”

“Itan, ta umoy ka ilan,” insungbat Felipe.

⁴⁷Mailan man Jesus si Nataniel un dumoldoldol kan siya kanana un, “Siyatu tun gattoka kaganakan Israel yoong naid sikap na.”^c

⁴⁸Inimus Nataniel kan Jesus un, “Inona'n tigammum sakon?”

Summungbat si Jesus un, “Inilak sika utdit ininggawam sidit pong-ad didit kayu'n igus sit daan Felipe un mangayag kan sika.”

⁴⁹Kanan Nataniel un, “Mistulu, sika'd Anak Apudyus! Sika'd Ali uttun Israel!”

⁵⁰Kanan Jesus un, “Manuttuwa ka kad gaputa imbagaka inilak sika utdit pong-ad dit kayu'n igus? Talona nakaskasdaaw tu dat mailam nu satu.” ⁵¹Ot kinnanana kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un maila yun tu din langita maibubukkat kan sadan aanghel Apudyus un ngumatu ya dumoba da un umoy kan sakona Inyanak di Tagu.”

Sat Boda Utdin Cana

2 ¹Lumabas man duwa'n algaw, inggaw boda utdin Cana, osa'n ili ud Galilea. Ininggaw dit inan Jesus sidiya amung. ²Ot si Jesus kan sadadit disipulus na, naawis da pay. ³Utdit maamin dit basi, ummoy dit inan Jesus imbaga kan siya un, “Naaminan daon si basi!”

⁴Summungbat si Jesus un, “Palungayam nat kook Ina, ta bokona timpuk payyan.”

⁵Utdi imbagan dit ina na utdat alluwagi un, “Koon yu nu ngadan nat ibaga na kan dikayu.”

⁶Awad ugalin dat Judio maipanggop si mambubulu,^d ot ininggaw onoma angang sisi un manlaun si opat onnu onoma lata'n danum dit osa.

⁷Imbagan Jesus sidat alluwagi un, “Aminon yu un punuwon dan angang si danum.” Ot pinnu da dida.

⁸Utdiyon kinnanana kan dida un, “Gumaud kayu ta umoy kayu taugan din mangipangat situn amung.”

Ot ummoy da tinaugan. ⁹Kapkapana man, bokonon si danum nu adi napiya'n basi. Naid tigammuna't dit nanligwatan didit basi, yoong tigammun dat ummoy nanaug. Utdi, inayagana dit lalaki'n mangasawa, ¹⁰ot kanana kan siya un, “Ugali taku un umuna'n ipainum taku dit kapiyaana basi ot nu aduwon dit nainum dat sangaili, asi taku ipainum dit nalamsit. Yoong naisabsabali ka ta insuluk nu tun kapiyaana basi asim okalon situn anungus na!”

^c 1:47 Si Jacob onnu Israel nasikapa tagu't dit. ^d 2:6 Marcos 7:3

¹¹Satu un kingwan Jesus ud Cana utdin Galilea siya'd pogpoga un nangwaana't am-amug. Siya'd nangipail-ana utdit nakaskasdaawa kinangatu na ot amo nanuttuwa dat disipulus na kan siya.

¹²Maabus man di, kaysan si Jesus ud Capernaum un bulun na da ina na, sunud na kan dat disipulus na. Ot iningaw da utdi si piga'n al_gawa lawa.

Inummoy si Jesus Sit Timplu

(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46)

¹³Utdit dandaniyon dit Piyestan di Nalausán dat Judio, ummoy si Jesus ud Jerusalem. ¹⁴Nadakngana't dit timplu dadit manlalaku't baka, kannelu kan da kalupati kan dat mansusukat si pilak.

¹⁵Utdi, nangala't lubid si insabid na utdat kannelu ya baka un nangaddag kan dida't dit lasin. Inwalis na dat pilak dadit mansusukat si pilak asina sinuwakkit inamin dat lamesaan da.

¹⁶Imbaga na utdat manlalaku't kalupati un, "Aminon yu un kaanon situ danat! Adiyu mambalinon si lalakuwan tun bo_loy Amak!"

¹⁷Utdi, nagasmok dat disipulus na dit kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Sat talona man-ipotog ku utdit bo_loy nu Apudyus, siya'd mapatoyak."

¹⁸Gapu't di un kingwan Jesus, inimus dat pappangat dat Judio kan siya un, "Ngadan nat maipailama am-amug kan dikami un mangipaila't dit kalintogama nangwa't din kama't di?"

¹⁹Summungbat si Jesus un kanana'n, "Yam-anon yu tun timplu ta pasikadok si unus di tulu'n al_gaw."

²⁰Kanan da kan siya un, "Opata pulu ya onoma tawon ud nakwaan dituwa timplu, kanama pasikadom si tulu'n al_gawa lawa?"

²¹Yoong sat timplu un ug-ugudon Jesus, sadit long-ag na payon. ²²Ot utdit ummungal si Jesus un dit natoy, nagasmok dat disipulus na diya imbaga na. Ot talona nanuttuwa da utdit naikanglita ugud Apudyus kama pay sit imbagana.

Tigammun Jesus Dit Losana Somsomok Di Tagu

²³Utdit iningawan Jesus sin Jerusalem sit timpun dit Piyestan di Nalausán, adu dat tagu un nanuttuwa kan siya utdit naila da dadit adu'n am-amug un kingwa na. ²⁴Yoong bokona intal_god Jesus dit long-ag na kan dida, ²⁵onta tigammu na dit aangson da. Bokona masapul na ud mangibaga kan siya si maipanggop si tagu ta titiggammu na dit somsomok di tagu.

Ummoy Si Nicodemo Kan Jesus

3 ¹Inggaw osa un Fariseo un mangngadan kan Nicodemo un osa'n pangat dat Judio. ²Sinlabiyan inummoy kan Jesus nakabagbaga un

kanana'n, "Mistulu, tigammu mi un sika'd imbaun Apudyus un umoy mantutudu. Ta maid makakokwa't am-amug un padan dan koom nu maid si Apudyus kan siya."

³Summungbat si Jesus un kanana'n, "Tuttuwa tun ibagak kan sika un maid maidagamung sidan iyapuwan Apudyus nu adina yan maiyanak obos."

⁴Inyimus uman Nicodemo un kanana'n, "Inona un maiyanak obos nat naotonga tagu? Mabalin kad un umoy mangulin sinat buwang inana dalap maiyanak obos?"

⁵Summungbat si Jesus un kanana'n, "Tuttuwa tun ibagak kan sika un, maid makalnok sin mangiyapuwan Apudyus nu adina yan maiyanak si danum kan Ispiritu Santu. ⁶Sat iyanak di tagu, aangson di tagu dit awad kan siya. Yoong sat maiyanak si Ispiritu, awad pay si Ispiritu Santu kan siya. ⁷Adika masdaaw sit imbakag un, 'Masapula maiyanak kayu'n obos.' ⁸San bayogbog manaddadalan sit piyaona'n manalnana. Magngolan taku ullawa nat ag-agguwod na yoong maid tigammu taku't nat kustu'n manligwatana onnu manalnana. Padana pay un adi taku tigammu dit koon Ispiritu Santu un mangobos sit aangson di tagu'n maiyanak si Ispiritu."

⁹"Summan in-inon ditu?" kanan Nicodemo kan Jesus.

¹⁰Summungbat si Jesus, "Ay! Sika'd mistulun dat kaganakan Israel adim maaw-awatan tu? ¹¹Tuttuwa tun ibagak kan sika un sad ibaga mi sadat tigammu mi kan sad ipatigammu mi sadat naila mi, yoong siya payona adi kayu manuttuwa. ¹²Ot nu ibagak kan dikayu dan maipanggop sidan makwa't tun pita yoong adi kayu manuttuwa, summan in-inona'n tuttuwaon yu nu ibagak kan dikayu dan makwa'd langit? ¹³Ta maid osa't nakaoy langit nu adi sat nanligwata lawa'd langit un Inyanak di Tagu. ¹⁴Ot padan dit nangibayugan Moses sit sinan-uloğa bayong sit disyerto, maibayugak pay un Inyanak di Tagu un mailansa't kulus, ¹⁵dalapnu singngadan na mana manuttuwa kan sakon, matagu't inggaingga." ¹⁶Gapu't dit amoda mampipiyan Apudyus sidan tagu't tun lubung, imbaun na dit bugbugtunga Anak na dalapnu singngadan na mana manuttuwa kan siya, adina maipadalan sin impiyelnu^e nu adi maitdan si mataguwana maid kigad na. ¹⁷Ta bokona imbaun Apudyus dit Anak na un umoy mangikoddong sit madusaan di tagu uttun lubung nu adi imbaun na un umoy managu kan dida.

¹⁸Ot singngadan na mana manuttuwa kan siya, adinaon makodngana madusa, yoong singngadan na mana adi manuttuwa kan siya nakodnganon un madusa, onta adina tuttuwaon dit bugbugtunga Anak Apudyus.

---

^e 3:16 Sat naikanglit, 'adina matoy' yoong bokona sat matoyan tun long-ag dit ug-ugudona un katoy nu adi sat maisinaan kan Apudyus onnu maipadalan sin impiyelnu

¹⁹Sat gapun dit mangikoddongana't dit madusaan dat tagu, inummoyon dit silaw situn lubung yoong amo piniyan dat tagu dit nakolop nu sadit napadda gaputa nadadag dat koko-on da. ²⁰Ta singngadan na mana nadadag si koko-on, lawengona dit napadda, ot madina umoy umadani't dit silaw ta adina piyaona maipaila dit nadadaga koko-ona. ²¹Yoong singngadan na man un kustu't koko-on umoy umadani't dit silaw dalapnu nalawaga maila un sadat nabalū un koko-ona maiyannatup sit piyaon Apudyus.

Sat Pammanoknok Juan Un Mambubunyang Maipanggop Kan Jesus

²²Maabus man di, kaysan da Jesus kan dat disipulus na utdin probinsiya'd Judea. Siya'd ininggawan da un nambunbunyang^f sidat tagu. ²³Nambunbunyang pay si Juan sidin Enon un adani'd Salim ta dako| dit danum sisi. Ummoy dat tagu kan siya ot binunyangana dida. ²⁴[Ta bokon payyana nabalud si Juan sidiya timpu.]

²⁵Kad sisi, inggaw osa'n Judio un nakasinsinnungbat dat disipulus Juan maipanggop sit mada|usan dat tagu utdat basul da.

²⁶Ummoy kan Juan dat disipulus na ot imbaga da un, "Mistulu, sadit tagu'n ummoy kan sika utdin kapon domang didin wangwang Jordan un siyadit kuskustiguwam, andiyon un mambunbunyang ot adu dadin umoy kan siya."

²⁷Summungbat si Juan un kanana'n, "Naid maawat nat osa'n tagu nu bokona itdon Apudyus. ²⁸Dikayu payon makakustigu utdit imbagaka bokona sakon dit Kristu ta naibaunaka lawa un umun-una utdit daan na un dumatong. ²⁹Padan di boda un sat babai mampooy ulla'wa't dit lalaki'n mangasawa kan siya. Sad alig ku, sadit gayyom dit lalaki'n mangasawa un umuna'n umoy mangisagana utdat losana masapul sit mangasawaan dit gayyom na. Ot nu donglonaon dit gingan dit mangasawa'n lalaki mantatalok. Ot gaputa tigammuk un dummatongon dit Kristu maidon mangkulangan tun talok ku. ³⁰Masapula siya'd ngumatngatu't dayaw ot dumobdoba tun dayaw ku."

Sat Tagu'n Nanligwat Langit

³¹Sadit tagu'n nanligwat langit siya'd kangattuwan, ot sadit tagu'n doda'n inggaw situn pita, sadat maipasamak situn lap-at pita ulla'wa'd tigammuna'n bagbagaon. Isunga nangatngatu kan madaydayaw nat tagu'n nanligwat langit. ³²Sad ibagbaga na, sadat innila na kan dingngol na ud ngatu, yoong akit dat manuttuwa't dit ibaga na. ³³Singngadan na mana manuttuwa kan siya, bigbigona un losana ugud Apudyus, tuttuwa. ³⁴Ta satuwa imbaun Apudyus, maid udum si ug-ugudona nu adi sat ugud

^f 3:22 Sadat disipulus ulla'wa'd nambunbunyang. Ilan yu utdin Juan 4:2

Apudyus gaputa intod na kan siya dit Ispiritu na. ³⁵Talona pipiyaon Apudyus un Ama tun imbaun na un Anak na, siya'd gapuna un intod na kan siya dat kakigad. ³⁶Ot singngadan na mana manuttuwa't tun Anak Apudyus, awad mataguwana un maid kigad na. Yoong singngadan na mana adi manuttuwa't tun Anak na, bokona maitdan situwa mataguwan nu adi mannanayun dit manusaan Apudyus kan siya.

Si Jesus Kan Sat Babai Un iSamaria

4 ¹Utdit matigammuwan Apu Jesus un nanggolan dat Fariseo un adadu dat maawis na un buyut na kan umoy mampabunyag kan siya nu si Juan, ²(ulay bokona si Jesus un mismu dit nambunyag nu adi sadat disipulus na,) ³tinengyan da ud Judea ot nangulin da ud Galilea. ⁴Sadiya mangulinan da masapula mangoy da ud Samaria.

⁵Kadon, dummatong da utdit ili un Sicar ud Samaria un adani't dit pitan dit Jacob un impatawid na utdit anak na un Jose. ⁶Sadiya pita dit inggawan dit gubun dit Jacob. Ummoy si Jesus nantupak sit sog-on dit gubun ta amod dit banikol na ta dandaniyona mamatuk.

⁷Utdi, dummatong tun osa'n babai un iSamaria un umoy mananum. Kanan Jesus kan siya un, "Itданak ud si inumok." ⁸Ossaan si Jesus sidit ta ummoy dat disipulus na utdit boboloy gummatang si makan.

⁹Nasdaaw dit babai ot kanana un, "Inona'n sika'n Judio, mangkodaw ka si inumom kan sakon un iSamaria?" Siya'd kanana di ta adin dat Judio mangwaan dat iSamaria.

¹⁰Kanan Jesus uman un, "Nu tigammum nat piyaon Apudyus itdon kan sika kan nu tigammum nu ngadan tun mangkodaw si inumona, sika nat mangkodaw kan siya, kad itdona kan sika dit matattagu'n danum un mangtod si mataguwan."

¹¹Kanan dit babai kan Jesus un, "Apu, naid manggaud nu ta adaddaloman tun gubun ot sin mangal-am si danuma mangtod si mataguwan? ¹²Nangatngatu ka kad nu sadit Jacob un ginnapuwan mi? Siya'd nangulub situwa gubun ta uminuman da utdat ganak na kan ayam na ot tinawid mi un kaganakana."

¹³Summungbat si Jesus un, "Sanat uminum situwa danum mauwaw uman, ¹⁴yoong singngadan na mana uminum sinat itdoka danum, adinaon mauwaw si inggaingga, onta sat danuma itdok mambalina kama't ob-ob kan siya un adi maobasan ot mangtod kan siya si mataguwana un maid kigad na."

¹⁵Summungbat dit babai un, "Apu, itdanak ud sinata danum dalap adiyak mauwaw uman kan adikon masapula umoy mananum situ."

¹⁶Kinnan Jesus kan siya un, "Manalan ka ta umoy ka ayagan si asawam ot mangulin kayu't tu."

¹⁷"Naid asawak," kanan didit babai un summungbat.

“Kustu nat kanam un naid asawam,” kanan Jesus. ¹⁸“Ta lima dat naasawam ot sanat lalaki’n kabboloy nu uttun satun bokona gattoka asawam ot tuttuwa nat sungbat nu.”

¹⁹Summungbat dit babai ot kanana’n, “Apu, mailasin ku utdanat bagbagam un propeta ka. ²⁰Sadat ginnapuwan mi utdit, nandaydayaw da kan Apudyus situ un bateled yoong dikayu’n Judio kanan yu un san Jerusalem ud masapula mandaydayawan.”

²¹Kinnan Jesus kan siya un, “Tuttuwaon yu tun ibagak un dumtong nat timpu un bokona satuwa bateled onnu san Jerusalem dit mandaydayawan dat tagu kan Apudyus un Amak. ²²Dikayu’n iSamaria adiyu tigammu nu singngadan na nat mandaydayawan yu yoong dikami un Judio tigammu mi nat daydayawon mi ta manligwat kan dikami’n Judio dit managu. ²³Yoong dumtong nat timpu, un sinsatunon sadat tuttuwa’n mandaydayaw kan Apudyus un Ama, mandaydayaw da kan siya si ispiritu kan maibasal sit katuttuwaan. Ta siyadi dit mas-oman Apudyus un mandadayaw. ²⁴Si Apudyus, Ispiritu ot gaputa Ispiritu masapul un sadat mandaydayaw kan siya daydayawon da utdit ispiritu da kan ibasal da utdit katuttuwaan un maipanggop kan siya.”

²⁵Kanan dit babai kan siya un, “Tigammuk un awad dumatonga Mesias un mangadanan si Kristu. Ot nu dumatong, ipatigammu na kan ditaku dat losana kakigad.”

²⁶“Naid sabali nu adi sakona kabagbagam,” kanan Jesus.

²⁷Utdit madama da payyana mambagbagbaga utdit babai, dummatong dat disipulus Jesus. Talona nasnasdaaw da ta nadakngan da un makabagbagbaga’t babai si Jesus. Yoong naid nakaimus kan dida nu sin dit piyaon dit babai onnu apay un makabagbagbaga si Jesus kan siya.

²⁸Tinengyan dit babai dit banga un danumana ot kaysan sit boboloya ummoy nangibaga’t dat tagu un, ²⁹“Aweyu, ta ilan yu din tagu’n nangibaga’t dat losana kingkingwak. Siya kad nin dit Kristu?”

³⁰Utdi, kaysan da un losana ummoy sit iningawan Jesus.

³¹Utdit daan da payyan dumakngan, imbagan dat disipulus Jesus kan siya un, “Mangan kaon, mistulu.”

³²Yoong summungbat si Jesus un kanana’n, “Awad makan kan sakon un adiyu tigammu.”

³³Nampaim-imus da pay lawanon dat disipulus na un, “Awad kad nin nangidatong si kinan na?”

³⁴Kanan Jesus sidat disipulus na un, “Sat kanok, sat mangwaak sidat piyaon dit nangibaun kan sakon kan sat mangangputak sit talibasun un intalgod na.

³⁵“Awad uggudon yu un, ‘Annat opata bulanon, aanniyang uman.’ Yoong ibagak kan dikayu, ammaan yu un ilan dan pappayaw, nalumon dan pagoy, aanniyangon. ³⁶Sadat man-ani, magun-gunaan da ot

sadan tagu'n aniyon da magun-ud da dit mataguwan un maid si kigad. Kadon sadit nammu_{la} makapanlagsak pay sidat nan-ani. ³⁷Ot tuttuwa dit uguda kanana'n, 'Mammu_{la} nat osa ot sabali nat mangani.' ³⁸Ta ibaun ku dikayu'n umoy mangani utdit adiyu nambannugan. Sabali dat nambannug yoong dikayu dit mangapit."

³⁹Adu dat iSamaria un nanuttuwa kan Jesus gapu't dit ugud dit babai un, 'Imbagana un losan dat kingkingwak.' ⁴⁰Siya'd gapuna un utdit inummoy dat iSamaria kan siya, kindaw da un makaigaw yan kan dida. Ot ininggaw kan dida si duwa'n al_{gaw}.

⁴¹Ot ummadu dat nanuttuwa kan Jesus gapu't dat intudtudu na kan dida. ⁴²Ot kanan dat tagu't dit babai un, "Sinsadin bokonona gapu't dit imbagam dit manuttuwaan mi, nu adi dingngol_l mi un mismu dat tudtudu na ot maawatan mi un siya dit umoy managu utdat tagu uttun lubung."

Sadit Anak Di Opisyal Un Pinapiyan Jesus

⁴³Lumabas man dit duwa'n al_{gaw} da Jesus Samaria, kaysan da ud Galilea. ⁴⁴Inummoy sidi ta siya payon dit nangibaga un maid propetan Apudyus si maidayaw sit gattoka boboloy na pay lawan.

⁴⁵Dumatong man da Jesus ud Galilea, naanggom dat kailiyana utdit dummakngana, onta ummoy da pay sit Piyestan di Nalausnan ud Jerusalem ot naila da dat nakaskasdaawa kingwa na.

⁴⁶Utdiyon ummoy da uman Cana, un ili ud Galilea un siya'd nampabalinana't dit danum si basi utdit. Ininggaw osa'n opisyal di gubilnu un masakit dit anak na ud Capernaum. ⁴⁷Donglona man un dummatong si Jesus ud Galilea un nanligwat Judea, ummoy kan siya ud nampakpakaasi'n nangibaga un umoy Capernaum ta umoy na papiyaon dit anak na un lalaki un matmattoyan.

⁴⁸Kad kanan Jesus kan siya un, "Nu adi kayu makaila't nakaskasdaawa mangilasinan si kook adi kayu manuttuwa."

⁴⁹Amo nampakpakaasi dit opisyal un kanana'n, "Apu, umoy ta daan na un matoy din anak ku."

⁵⁰Kanan Jesus kan siya un, "Manalan kaon, matagu din anak nu." Tinuttuwan dit opisyal dit imbagan Jesus ot kaysan.

⁵¹Inggaw man sit dalan, inyabot dat baba-unona dit damag un kummiyaon dit anak na! ⁵²Ot inimus na utdat baba-unona nu kamaan init sit kummiyaan dit anak na ot imbaga da un, "Sat namatuk kalabyan dit naidan dit pudut na."

⁵³Ot nagasmok dit opisyal un siya payon dit timpu un nangibagaan Jesus kan siya un kanana'n, "Matagu din anak nu."

Ot siyadiyon ud nanuttuwaan da un simbalyan kan Jesus.

⁵⁴Siyadi ud maikagwa'n nakaskasdaawa mangilasinan un kingwan Jesus sidin Galilea un nanligwat Judea.

Sat Lalaki'n Pinabilog Jesus Jerusalem

5 ¹Maabus man di, inggaw piyestan di Judio ud Jerusalem ot ummoy si Jesus. ²Sadit luwangan sin Jerusalem un aayyon dat kannelu, ininggaw lobong sit sog-on na un oomsan un ngadnon dat Betsata utdin bagbagan di Hebreo.⁸ Ot inggaw pay lima'n bawi un iiddungan sidit igid na. ³Adu dadit masakit un gaobogan sidadiya bawi. Awad da ud nakulap, napilay kan adi makagidu. [Uwayon da dit manggalibyawon dit danum, ⁴ta nu udum na umoy dit anghel Apudyus galibyawon dit danum ot sadit makauna'n umoy manlabbung sit manggalibyawana kumiya dit sakit na.]

⁵Inggaw osa'n lalaki't di un tulumpulu't walu'n dagun naona masakit. ⁶Mailan man Jesus di kan tigammuna un nabayagona uumbog, kanana kan siya un, "Piyaom kada gumilog?"

⁷Summungbat dit lalaki un, "Apu, nu manggalibyaw din danum gunnaanakon ta maid mangilusong kan sakon."

⁸Utdi imbagan Jesus kan siya un, "Gumangun ka, lukubom nat obok nu ta manalan ka."

⁹Dagusa gummilog dit lalaki ot nilukub na dit obok na ot kaysan.

Sadiya algaw, al-algawa iillongan di Judio. ¹⁰Ot kanan dat Judio utdit gummiloga lalaki un, "Al-algawa Iillongan situn satun ot ipalit dit lintog taku nu awad mangkokwa ot apay binukud nu nat obok nu?"

¹¹"Sadit tagu'n nampabilog kan sakon, siya'd nangibaga un lukubok tun obok ku ta manalanak," kinnanang dit lalaki un summungbat.

¹²Ot inimus dat pappangat un, "Singngadan dinat tagu'n nampakwa't nat?"

¹³Yoong adin dit lalaki nalasin nu singngadan dit nampabilog kan siya ta adu-adu'n tagu kan kaysanon si Jesus.

¹⁴Adina nabayag, naabot Jesus dit lalaki't dit timplu ot kanana kan siya un, "Ilam ot gummilog ka. Madimon mambasul ta amangan nu amo nadadagot nat ipasamak nu."

¹⁵Utdi, kaysanon dit lalaki un ummoy nangibaga't dat pappangat di Judio un si Jesus dit nampabilog kan siya. ¹⁶Ot gaputa al-algawa iillongan dit nangwaan Jesus, siya'd nanlawengan dadit pappangat di Judio kan siya.

¹⁷Yoong kinnanang Jesus sidadit Judio un, "Maid man-illongan Amak un mangkokwa ot siya'd padan tun kook."

¹⁸Gapu't tuwa imbagan Jesus, naam-amodota piyaon dat pappangat di Judio un patoyon ta bokona lawa'n sinalungasing na dit lintog da un maipanggop sit al-algawa iillongan nu adi imbaga na paya Ama na si Apudyus un ipadana dit long-ag na kan siya.

---

⁸ 5:2 Betsaida kanan dat uduma manuskrito, Betesda kanan pay dat udum.

Sat Kalintogan Dit Anak Apudyus

¹⁹Kadon, kinnanang Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un sadit Anak, bokona somsomok na pay lawan dat koon, nu adi koon dadit ilana un kokkoon Ama na. Singngadan na mana koon Ama na, siya pay koon. ²⁰Ta sadit Ama, pipiyaona dit Anak na ot siya’d gapuna un ipaila na un losan kan siya dat koon. Ot ipakwa na kan siya nat amo nakaskasdaawa makwa nu sadatu’n naila yu dalapnu masdaaw kayu. ²¹Padan dit mangitdan dit Ama si mataguwan sidat natoy un paungalona, itdan pay dit Anak dat losana piyaona’n itdan si mataguwan. ²²Ot bokona sadit Ama dit mangukum sidat tagu nu adi intod na utdit Anak dit kalintogana mangukum, ²³dalapnu losana tagu, dayawon da dit Anak un padan pay dit mandadayaw da utdit Ama. Sat adi mandayaw sit Anak, adina dayawon dit Ama un nangibaun kan siya.

²⁴“Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na mana dumngol sidan ugud ku kan manuttuwa utdit nangibaun kan sakon, awad mataguwana un maid si kigad. Adinaon maukum ta nailasat naon si katoy ot maitdan si mataguwan un maid si kigad.

²⁵“Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un dummatongon nat timpu un sadan natoy^h magngol da dat ugud Anak Apudyus, ot sadadit dumngol ot manuttuwa, matagu da si inggaingga. ²⁶Sadit Ama, siya ud manligwatan di mataguwan ot kingwa na pay dit Anak un manligwatan di mataguwan. ²⁷Intod na utdit Anak dit kalintogan un mangukum sidat tagu gaputa siya dit Inyanak di Tagu.

²⁸“Adi kayu masdaaw situn ibagak un dumatong nat timpu un sadat losana natoy un nailbon magngol da dit gingan dit Anak ²⁹kad umungal da un manligwat sidat lobon da. Sadat nabalū si kingkingwa, matagu da si inggaingga ot sadat laweng si kingkingwa, madusa da si inggaingga.”

Sadat Mamanoknok Sit Maipanggop Kan Jesus

³⁰Intuluy Jesus un kanana’n, “Naid makwak sidit kuwak pay lawan un pannakabalin. Dudumngolak kan Ama utdin mangukumak ot kustukustu tun man-uukum ku, onta bokona san piyaok pay lawan din kook nu adi sat piyaon dit nangibaun kan sakon.

³¹“Nu sakon pay lawan mangibaga’t dit maipanggop kan sakon, maid manuttuwa’t dit ibagak. ³²Yoong awad osa un mangipanoknok sit maipanggop kan sakon ot tigammuk un tuttuwa dit ibagbaga na. ³³Nangibaun kayu’t ummoy kan Juan ot imbaga na dit katuttuwaan. ³⁴Bokona masapul ku ud tagu’n mangipanoknok sit maipanggop kan

---

^h 5:25 Sat ug-ugudona un natoy situ, matattaguwana tagu yoong adida manuttuwa kan Apudyus ot ibilang na dida un natoy ta naisina da kan siya. Ot madusa da utdin impiyelnu.

sakon ta ibagak ullawa dit imbagan Juan dalapnu nu tuttuwaon yu, matagu kayu't inggaingga. ³⁵Ta si Juan, kama't silaw un gumilagilab kan napaddapadda ot piniya yu si sin-akitan dit namaddaana kan dikayu. ³⁶Yoong awad pammanoknok maipanggop kan sakon un amo nalawag nu sat pammanonok Juan. Siya dat nakaskasdaawa kokkook un ipakwan Amak. Dida ud mangipaila un imbaunak kan Apudyus. ³⁷Ot si Amak un nangibaun kan sakon pinanoknokana un mismu dit maipanggop kan sakon. Yoong adiyu magngol dit ginga na kan adiyu maila nu kamaana. ³⁸Adina mansilnad sinat somsomok yu dat ugud na onta adiyu tuttuwaon sakon un imbaun na.

³⁹“Adaadalon yu dat naikanglita ugud Apudyus ta kanan yu un siya'd makaodasan yu utdit mataguwan yu un maid kigad na. Ot siya danata ugud Apudyus dat mismu un mangibagbaga't dit maipanggop kan sakon. ⁴⁰Yoong madi yu kampay piyaona umoy kan sakon dalapnu itdak dikayu si mataguwan un maid si kigad.

⁴¹“Adik inapon nat mangidayawan di tagu kan sakon ⁴²ta tigtigammuk dikayu. Tigammuk un maid mampipiya yu kan Apudyus. ⁴³Dummatongak un awad kan sakon dit tulay Amak yoong sinumdiyan yu ud sakon. Yoong nu awad dumatong sidit kinatulay na pay lawan, siya'd awaton yu.

⁴⁴“Mandidinnayaw kayu ot bokona gangaman yu dit pammadayaw un manligwat sidin ossaana Apudyus ot inon yu un manuttuwa kan sakon? ⁴⁵Adiyu kanan un sakon nat mamabasul kan dikayu kan Amak ta si Moses nat mamabasul kan dikayu. Ta namnamaon yu un taguwon dikayu kan Apudyus sit manuttuwaan yu utdat ingkanglit Moses. ⁴⁶Ot nu tuttuwa'n manuttuwa kayu utdat ingkanglit Moses, manuttuwa kayu kan sakon. Ta sat ingkanglit Moses, sat maipanggop kan sakon. ⁴⁷Yoong nu adiyu tuttuwaon dat ingkanglit na, inon yu un tuttuwaon datun ugud ku?”

Pinakanan Jesus Dat Lima'n Libu'n Tagu

(*Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17*)

6 ¹Maabus man piga'n alḡaw, kaysan da Jesus sit kapon domang din bananaw sidin Galilea un mangngadan pay si bananaw Tiberias. ²Aduadu dadit tagu'n naitung-ud kan dida ta innila da dat nakaskasdaawa kingwana un nampapiya utdat masakit.

³Dumatong man da Jesus sit domang, nanagada da utdin bateled ot nantupak da.

⁴Sadi un timpu, dandani dit piyestan di Judio un Piyestan di Nalausán.

⁵Naotap Jesus dat aduadu'n tagu'n dumoldoldoḡa umoy kan siya ot inimus na kan Felipe un, “Sinnat mangaḡ-an taku't ipakan sidatu'n tagu?” ⁶Doda'n tigammunon Jesus dit koono yoong imbagana ullawa di un mamadpadas na kan Felipe.

⁷Summungbat si Felipe un, “Bokona umanay nat duwa’n gasuta denarioⁱ un igatang si makan ut ipakan sidanata un-unaya tagu, ulay sinakikitan da ullawa.”

⁸Guminga man tun osa un sunud Simon Pedro un si Andres kanana’n, ⁹“Antu’d abeng un namba^lun si lima’n bukola tinapay kan duwa’n ikan, yoong umanay kad tu un kanon di un-unaya tagu?”

¹⁰Kinnanang Jesus un, “Mantupakon yu dida.”

Kabolbollatan dit inggawan da ot pinantupak da dida’n losan. Sadit bilang dat lalaki ullawa un inggaw, lima’n libu.

¹¹Kadon inalan Jesus dat tinapay, ot nanyaman kan Apudyus asina painwalas sidat tagu. Padana pay sit kingwa na utdat ikan. Ot nangan dat tagu inggana’t napnok da.

¹²Mabsug da man un losan, kinnanang Jesus sidat disipulus na un, “Sinupon yu dat nabun-an ta adina kaynga.”

¹³Sininup da dit nabun-an ot napnu dit kagwampulu’t duwa’n lakba dit buna da un tinapay.

¹⁴Mailan man dat tagu dit am-amuga kingwan Jesus, “Tuttuwa’n siyatu dit propetan Apudyus un ibaun na uttun lubang,” kanan da.

¹⁵Yoong matigammun man Jesus un umoy dat tagu alan dalapnu isaad da un ali da, ummoy nampakni utdin bateled un os-ossaan.

Kummiyang Si Jesus Sit Lap-at Dit Danum

(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

¹⁶Gumidgidam man gummusad dat disipulus na utdit igid dit bananaw. ¹⁷Ot nanlugan da utdit bangka’n mandolmanga mangulin ud Capernaum. Lumabi ullawaon, naid payyan sumaal kan Jesus kan dida.

¹⁸Masulsulit man, malukulukuton dit danum ta nabilog dit bayogbog. ¹⁹Utdit inggaw daon sit umoya onoma kilometro dit kaadayu na manipud sit dupit, naila da si Jesus un mangkikkiyang sit lap-at dit danuma dumoldoldol ot nakakimut da.

²⁰Yoong gumminga’t Jesus un, “Adi kayu kumimut ta sakon,” kanana.

²¹Kadon, natalok da un nampalugan kan siya’t dit bangka ot dagusa dintong da dit umoyan da.

Inapon Dat Tagu si Jesus

²²Utdit mabigat, sadat tagu’n nataynan sit domang dit bananaw, uuwayon da un ilan si Jesus ta tigammu da un natengyan. Naila da ussiya un ossaan dit bangka ot inalan dat disipulus na un nanluganana kaysan yoong naid si Jesus kan dida. ²³Inggaw da ud bangka’n nanligwat Tiberias un dummatong sit adani’t dit igawa nanganan da utdit tinapay

ⁱ 6:7 Ilan yu utdin glosario din kaipooyan di denario

un impakan Jesus sit naabusa nanyaman kan Apudyus. ²⁴Yoong mailan man dat tagu un naid si Jesus onnu sadat disipulus na utdi, nanlugaan da'l lawa payon sidat bangka'n umoy Capernaum un umoy manginap kan Jesus.

Si Jesus Siya'd Tinapay Un Mataguwan Di Tagu

²⁵Utdit maodasan da si Jesus sin Capernaum un domang dit bananaw inimus da un, "Mistulu, kapiga nat dummatongam situ?"

²⁶Kanan Jesus un summungbat un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un bokona inapon yu ud sakon gaputa naila yu dat am-amuga kingwak, nu adi gaputa nabsug kayu utdit tinapaya kinan yu. ²⁷Adiyu sad mambannugan din makan un mabanglos, nu adi sad mambannugan yu, sadin makana mandonoy un mangtod si mataguwana maid kigad na. Ot sakona Inyanak di Tagu ud mangtod kan dikayu uttuwa makan, ta umanamung si Apudyus un Ama kan sakon."

²⁸Ot inimus da kan Jesus un, "Ngadan dat piyaon Apudyus ipakwa dalapnu siya'd koon mi?"

²⁹Summungbat si Jesus kan dida un, "Sad piyaon Apudyus ipakwa kan dikayu, manuttuwa kayu kan sakona imbaun na."

³⁰Ot imbaga da kan siya un, "Ngadan nat am-amuga kooma mangilasinan mi dalapnu tuttuwaon mi nat ibagbagam? Ngadan na pay nat mabalina koom? ³¹Ta sadat dadakko taku, nangan da si manna utdit ininggawan da utdit disyerto. Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, 'Initdana dida si makan un nanligwat langit.'"

³²Kadon kinnan Jesus un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu, bokona si Moses dit nangitod sit makan un nanligwat langit. Si Apudyus un Amak dit mangtod kan dikayu si gattoka makana manligwat langit. ³³Ta sat gattoka makan un itdon Apudyus, siya dit nanligwat langit un mangitod si mataguwan un maid kigad na utdan losana tagu't tun lubang."

³⁴Imbaga da un, "Apu, itdom kan dikami un kankanayun nata makan."

³⁵Summungbat si Jesus un, "Sakon ud makana mataguwan di tagu. Singngadan na mana umoy kan sakon un manuttuwa adina'n talonon mabitol onnu mauwaw.

³⁶"Imbagakon kan dikayu utdit un ulay iillanak, adi kayu kampay manuttuwa. ³⁷Umoy kan sakon dat italgod Amak un tagu kan sakon. Ot losana umoy kan sakon, adik un talon sumdiyan. ³⁸Ta bokona tinengyak langit un umoy inggaw situn lubang mangwa't dit kasomsomkaka osa nu adi sat piyaon dit nangibaun kan sakon. ³⁹Ot sad piyaon dit nangibaun kan sakon, ayyuwanak dat intalgod na kan sakon dalapnu maid osa't matalak kan dida kan paungalok dida't din maudi'n al-algaw. ⁴⁰Ta sad gattoka piyaon Amak, losana makaimatun kan manuttuwa

kan sakon un Anak na, matagu da si inggaingga ta paungalok dida nu maudi'n al-algaw.”

⁴¹ Utdiyon, nampangonot dat Judio kan Jesus gapu't dit imbagana un siya dit makan un nanligwat langit. ⁴² Ot kanan da un, “Bokon kada siyatu si Jesus un anak da Jose? Tigammu taku da ama kan ina na. Ot inona'n kanana un nanligwat langit nu?”

⁴³ Summungbat si Jesus kan dida un kanana'n, “Ustu naon nat ngonongonot yu. ⁴⁴ Naid umoy manuttuwa kan sakon nu adin yan ud Ama un nangibaun kan sakon awisona manuttuwa. Ot sadat manuttuwa, paungalok dida nu maudi'n al-algaw. ⁴⁵ Ta sat ingkanglit dat propetan Apudyus sidit un, ‘Losana tagu, suluwan Apudyus dida.’ Ot losana dumngol kan manuttuwa't dit isuluna, dida'd umoy kan sakon. ⁴⁶ Yoong bokona piyaona'n ugudon un awad nakaila kan Apudyus un Amak. Ta sakona lawa un nanligwat kan Apudyus ud nakaila.

⁴⁷ “Tuttuwa'n talon tun ibagak kan dikayu un losana manuttuwa kan sakon, matagu't inggaingga. ⁴⁸ Sakon ud makan un mangitod si mataguwan di tagu. ⁴⁹ Sadat dadakkol yu, kinan da dit manna un intod Apudyus sit ininggawan dat dit disyerto yoong bokona nandonoy da ta natoy da payon. ⁵⁰ Yoong satun makana ibagbak, siya'd kustu'n makana nanligwat langit ot nu awad mangan, adinaon matoy nu adi matagu't inggaingga. ⁵¹ Ot sakon tun matattaguwana makan un nanligwat langit. Ngadan na mana mangan situwa makan, matagu si inggaingga. Satuwa makan un ug-ugudok, siya tun long-ag ku un itdok dalapnu matagu dan losana tagu't tun lubang.”

⁵² Gapu't diya imbagan Jesus, nakasulag dat Judio ot nansisinnungbatan da pay lawan un kanan dan, “In-inona'n itdon dituwa tagu tun long-ag na ut kanon taku?”

⁵³ Ot imbagan Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sakona Inyanak di Tagu, inggana't adiyu kanon tun long-ag ku kan inumon tun dalak, maid kan dikayu dit mataguwan un maid si kigad. ⁵⁴ Singngadan na mana mangan situn long-ag ku kan uminum situn dalak, siya'd maitdan si mataguwan un maid kigad na. Ot paungalok sin maudi'n al-algaw. ⁵⁵ Ta satun long-ag ku, siya'd gattoka makan kan satun dalak, siya'd gattoka mainum. ⁵⁶ Ot singngadan na mana mangan situn long-ag ku kan manginum situn dalak, adina'd sakon sinaan kan adik pay sinaan. ⁵⁷ Si Amak un matatagu ud nangibaun kan sakon ot matattaguwak maipagapu kan siya. Padana pay sidat mangan kan sakon, ta matagu da maipagapu kan sakon. ⁵⁸ Sakon dit makana nanligwat langit un bokona kama't dit kinan dat dadakkol yu un adida nandonoy. Sanat mangan situn long-ag ku, matagu't inggaingga.”

⁵⁹ Siyadatu dat intudtudun Jesus sidit nantudtuduwana't dit sinagoga utdin Capernaum.

Sat Ugud Jesus Un Managu't Tagu Si Inggainga

⁶⁰Utdit nagngolan dadit maitungtung-ud kan Jesus dit imbagbaga na, kaaduwan kan dida dit manguguda, "Nasigaba maawatan tun itudtudu na. Ngadan nat mamiya'n dumngol situ nu?"

⁶¹Naid nangibaga kan Jesus yoong titiggammu na un mampangonot da utdit intudtudu na ot imbaga na kan dida un, "Apay, madismaya kayu kad sit imbagak? ⁶²Inonaon nu, nu ilan yu ud sakona Inyanak di Tagu un ngumatu'n mangulin sit nanligwatak? ⁶³Sat Ispiritun Apudyus ud makaitod si mataguwan, bokona maboolan di tagu. Ot sadat ugud un imbagak kan dikayu iyoy da dit Ispiritun Apudyus un mangtod si mataguwan.^j ⁶⁴Yoong annat da ud adi manuttuwa kan dikayu." Imbagan Jesus tu, ta siguda tigammu na dadit adi manuttuwa kan siya kan sadit mangituyuk kan siya. ⁶⁵Ot kanana payyan un, "Siyadi ud gapuna un imbagaka naid mabalina manuttuwa kan sakon nu adin Amak ipalubus."

⁶⁶Maipagapu't tuwa imbagan Jesus, adu dadit nangkadalān sidat tagu ot adidaon naitungtung-ud kan siya.

⁶⁷Utdi, inimusan Jesus dat kagwampu'ut duwa'n disipulus na un, "Piyaon yu kad payon taynan sakon?"

⁶⁸Summungbat si Simon Pedro un kanana'n, "Apu, sinnat manalan mi? Maid mit udum nu adi annat kan sika dat uguda manligwatan di mataguwana maid kigad na. ⁶⁹Ot sinsadinon manuttuwa kami kan tigammu mi un sika dit Nasantuwan un imbaun Apudyus."

⁷⁰Summungbat si Jesus un kanana'n, "Adik kad pinili dikayu'n kagwampu'ut duwa'n disipulus ku? Yoong annat osa'n diablo kan dikayu!"

⁷¹Si Judas un anak Simon Iscariote dit ug-ugudon Jesus. Ta osa si Judas sidat kagwampu'ut duwa'n disipulus yoong siya'd mangituyuk kan siya.

Si Jesus Kan Dat Sunud Na

7 ¹Maabus man di, dinakdak Jesus dat losana boboloy sin Galilea. Adina piyaon un umoy Judea ta man-uuwaya lawa dadit pappangat di Judio si gundaway da un mamatoy kan siya.

²Dumoldoldol man dit piyestan dat Judio un ngadanon dat Piyestan di Sigay,^k ³imbagan dat sunud Jesus kan siya un, "Taynam tun Galilea ta umoy ka ud Judea dalapnu ilan pay dadit buyut nu utdi danat am-amuga kokkoom. ⁴Ta nu piyaon nat osa'n tagu un mandinadinamag, masapula

^j 6:63 Sat kustu un naikanglit sin Griego, Sadat ugud un imbagak kan dikayu Ispiritu kan mataguwan. ^k 7:2 Siyatu un piyesta dit mangisomsomkan dat Judio utdit ininggawan dat ginnapuwan da utdit disyerto.

adina ilimod dat kokkoona. Ot nu mangwa ka si am-amug, ipailam sidan losana tagu't tun lubang." ⁵ Imbaga da tu, ta ulay dida un sunud na adida manuttuwa kan siya.

⁶ Kinnan Jesus kan dida un, "Adina payyan dinumtong nat timpuka umoy. Dikayu, mabalin yu nat umoy si kumpolmi'n timpu. ⁷ Onta maid manlaweng kan dikayu, yoong sakon lalawwengonak sidat tagu ta kanayun un ibagabagak un laweng dat koko-on da. ⁸ Dikayu ullawa'd umoy makapiyesta. Bokona makaoyak kan dikayu ta bokon payyana dinumtong nat kustu'n timpuk."

⁹ Imbagana tu utdat sunud na ot nataynan sin Galilea.

Ummoy Pay Si Jesus Sit Piyesta

¹⁰ Utdit nangkada_{lan} daon dat sunud na un umoy makapiyesta, ummoy pay si Jesus un maid nakaila kan nakatigammu't dit kaysanana.

¹¹ In-innapon dadit pappangat di Judio si Jesus sidit pipiyesta un kanan dan, "Kawad na kadnin?"

¹² Mampaagum-um dat tagu maipanggop kan Jesus. Sadat udum kanan da un, "Naba_{lu}'n tagu si Jesus." Yoong sadat udum, kanan da un, "Bokon, ta pa_lpa_lmu_{kana}'l lawa danat tagu." ¹³ Yoong maid makaitu_{loda} mambagbaga't napiya un maipanggop kan Jesus si nadangso_{la} ginga ta kumimut da utdat pappangat di Judio.

¹⁴ Utdit maikapata a_l-a_lgaw didit wa_{lu}'n a_lgawa piyesta, ummoy si Jesus nantududu't dit timplu. ¹⁵ Nasnasdaaw dadit pappangat di Judio ot kanan dan, "Sintun nanga_l-an ditu't tun laing na, angka ummoy nan-uswila?"

¹⁶ Sumungbat si Jesus ot kanana'n, "Satun itudtuduk, bokona nanligwat si kasomsomkak pay lawana osa nu adi nanligwat sit nangibaun kan sakon. ¹⁷ Nu singngadan nat mamiya un manungpal sinat pakwan Apudyus, matigammuwana nu nanligwat kan Apudyus dat itudtuduk onnu mantudtuduwak sit kabukbukudaka tulay. ¹⁸ Sanat tagu un manudtudu utdit kabukbukudana'n tulay, piyaona'n maidayaw dit long-ag na. Yoong sanat tagu un manginap sit maidayawan dit nangibaun kan siya, siya'd gattoka tuttuwa ot maid tuli kan siya. ¹⁹ Bokon kada impatigammun Moses dit lintog Apudyus kan dikayu? Yoong maid manuttuwa kan dikayu utdiya lintog ta nu manuttuwa kayu, apay piyaonak patoyon nu?"

²⁰ Ot kanan dat tagu kan siya un, "Nadimunyu ka! Ngadan pay nat mamatoy kan sikan?"

²¹ Summungbat si Jesus un, "Ossaana am-amug dit kingwak sit a_l-a_lgawa iillongan ot nasnasdaaw kayu. ²² Ulay dikayu, mantu_{lgi} kayu pay ulay nu a_l-a_lgawa iillongan gaputa imbilin Moses, yoong sat katuttuwaana bokona siya dit nangilugi nu adi sadat dadakkol yu. ²³ Ot nu koon yu dit

mantulgi ulay nu al_algawa iillongan dalapnu adina masalungasing dit lintoga tinawid yu, apay nasulag kayu utdit nampabilogak sit masakit si al_algawa iillongan? ²⁴Adi kayu man-ukum maibasal sit maila yu ullawa nu adi man-ukum kayu udsi nalintoga wagas,” kanan Jesus.

Imus Maipanggop Sit Kustu'n Nanligwatan Jesus

²⁵Donglon man dat uduma tagu'n iJerusalem dit itudtudun Jesus kanan da un, “Bokon kada siyatu dit piyaon dat pappangat un patoyon? ²⁶Yoong ilan yu kad ot antu'n mantudtudu't datun adu'n tagu yoong adida mit suganggon? Tigammun kad ninon datun pappangat un siya dit Kristu? ²⁷Yoong bokon kad un nu dumatong dit Kristu maid makatigammu nu sin dit manligwatana? Tigammu taku un losan mit tun nanligwatan ditu un tagu,” kanan da.

²⁸Siyadi dit gapuna un indangsol Jesus dit nantudtudu't dit timplu un kanana'n, “Kanan yu un tigammu yu ud sakon kan tigammu yu nat nanligwatak. Yoong bokona kasomsomkak pay lawana ossaan tun ummoyak nu adi awad nangibaun kan sakon. Ot satu un nangibaun tuttuwa'n losan dat ibaga na yoong maid tigammu yu kan siya. ²⁹Tigtigammuk ta nanligwatak kan siya ot siya'd nangibaun kan sakon.”

³⁰Utdi piyaon da okyan dokmaanon, yoong naid nakatulod un nanokma kan siya, onta adina payyan dinumtong dit timpu na.

³¹Yoong adu payon dadit nanuttuwa kan siya ta kanan da un, “Nu dumatong dit Kristu, makakokwa kad nin si ad-adu'n am-amug nu satun kingwan ditu?” kanan da.

Nangibaun Dat Fariseo Si Umoy Manokma Kan Jesus

³²Donglon man dadit Fariseo dit palpaliw-an dat tagu un ag-agum-umona maipanggop kan Jesus, nangibaun dat aap-apun di padi kan dat Fariseo si suldadu un umoy manokma kan Jesus.

³³Gaputa tigammun Jesus dit panggop da, imbagana utdat kaaduwan un, “Sin-akitana lawaon nat inggawak kan dikayu kadon, mangulinak sit nangibaun kan sakon. ³⁴Inainaponak yoong maid odasan yu kan sakon kan adi kayu makaoy sin igawa manalnak.”

³⁵Nampaim-imus dadit pappangat di Judio un, “Sin kadnin manalnana un adi taku maodasan? Manalan kad nin sidan ilin dat Griego un kawadan dat nan-asiwalaka bulun taku ta umoy manudtudu utdan Griego? ³⁶Sin din piyaona un ugudon sin kanana'n, ‘Inaponak yoong adiyu ud sakon maodasan kan adi kayu makaoy sin manalnak?’ ”

Abalig Maipanggop Sit Sulung Di Matatagu'n Danum

³⁷Anungus al_algaw man didit piyesta un siya'd kapotgana al_algaw, summikad si Jesus sit atubang dat adu'n tagu un nambagbaga si

nadangsol ot kanana'n, "Nu singngadan nat mauwaw, dumatong kan sakon ta painumak. ³⁸Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, 'Singngadan na mana manuttuwa kan sakon, man-ayus dit matatagu'n danum manipud sit aangsona.' " ³⁹Sat ug-ugudon Jesus situwa imbaga na, sadit Ispiritu Santu un umoy inggaw sidat manuttuwa kan Jesus. Yoong adina payyan naitod dit Ispiritu Santu utdiya timpu ta adina payyan napadayawan kan naipangatu'd langit si Jesus.¹

Nagogwa Dat Tagu Maipangop Kan Jesus

⁴⁰Magngol man dat tagu dit imbaga na, kanan dat udum un, "Siya'n tuttuwa tu dit propetan Apudyus!"

⁴¹Kanan pay dat udum un, "Siyatu dit Kristu!"

Yoong kanan dat udum un, "San Galilea kad manligwatan dit Kristu? ⁴²Bokon kada kanana't dit naikanglita Ugud Apudyus un, si Kristu, kaganakan ali David un maiyanak sidin Betlehem un ili un ininggawan ali David sidit?"

⁴³Utdiyon, nagogwa dat tagu ta nanuttuwa dat udum yoong adin dat udum. ⁴⁴Ot piyaon dat udumona dokmaan, yoong naid osa't nanekgel kan siya.

Adin Dadit Pappangat Di Judio Nanuttuwa

⁴⁵Utdit mangulin dat suldadu, sadat aappun di padi kan Fariseo un nangibaun kan dida inimusan da dida un, "Apay adiyu indatong situ?"

⁴⁶Summungbat dat suldadu un, "Naid makapada utdin laing na un man-ugud!"

⁴⁷Ot summungbat dadit Fariseo kan dida un, "Naallilaw kayu kad payon kan siya? ⁴⁸Awad kad tigammu yu utdan pappangat yu onnu Fariseo ut manuttuwa kan siya? ⁴⁹Yoong naigiyaw danata manuttuwa kan siya ta maid tigammu da utdit lintog Moses."

⁵⁰Yoong si Nicodemo un osa utdat Fariseo un ummoy nakabagbaga kan Jesus sidit, kananana un, ⁵¹"Utdit lintog taku, maukum kad nat osa un tagu nu adi taku yan donglon kan adalon nu nakabasul onnu adina?"

⁵²⁻⁵³Summungbat da un, "Apay iGalilea ka kad pay? Basaom dit naikanglita ugud Apudyus ot matigammuwam un naid propetan Apudyus si manligwat Galilea."

Sat Babai'n Nakadagdagas

8 ¹Abuson man dat Fariseo un ugudon di, nangkadalan da un losan dat tagu't dat boboloy da, yoong si Jesus kaysan sin bateled Olivo.

¹ 7:39 Naipaila dit kustu un kinaapudyus Jesus sidit ummunga kan katoy kan nan-ulin langit.

²Bigbigat man sit mabigat nangulin si Jesus sidit timplu. Adu dat tagu'n nandatdatong un ummoy kan siya ot nantupak si Jesus un dit nantudtudu kan dida.

³Utdit madama'n mantudtudu, indatong dadit mimistulun di lintog kan Fariseo dit osa'n babai un nakadagdagas ot pinasikad da utdit atubang dat kaaduwan.

⁴Kanan da kan Jesus un, "Mistulu, naodasan tuwa babai un nakadagdagas. ⁵Sigun sit lintog taku un intudtudun Moses, masapul un mabatubatu inggana si matoy, ot sinnat makanam?"

⁶Imbaga da tu ta piyaon da un sikapan si Jesus tuwan nu makaibaga si makabasulana, kad siya'd mangidaluman da kan siya.

Yoong nanyuk-ung si Jesus un nangangkanglit sit gabu utdit patimmudu na. ⁷Utdit makaimuimus da, lummunga si Jesus ot kanana'n, "Sat maid si basubasul kan dikayu, siya'd umuna un mamatu kan siya."

⁸Nanyuk-ung uman si Jesus un nangangkanglit sit gabu utdit patimmudu na. ⁹Magngol da man dit insungbat Jesus, nasin-ossa da un kaysan un ummun-una dadit lalallakay da, ot sad nataynana lawa da Jesus sidit babai un sumisikad sit sangu na.

¹⁰Lummunga si Jesus ot kanana't dit babai un, "Dumman da? Naid kad osa't nabun-an si manusa kan sika?" ¹¹"Naid Apu," kanan dit babai.

Ot kanan Jesus kan siya un, "Bokon paya dusaok sika. Manalan ka ot adikaon mambasbasul."

Si Jesus Ud Silaw Di Somsomok Di Tagu Uttun Lubung

¹²Namingsan payyana nambagbaga't Jesus sidat tagu kanana un, "Sakon silaw dat tagu't tun lubung. Singngadan na mana umunud kan sakon, adinaon umoy sit nakolop ta awadon kan siya dit silaw un mangtod si mataguwan un maid kigad na." ¹³Utdi, kanan dat Fariseo kan siya un, "Kustiguwam pay lawan nat long-ag nu, bokona tuttuwa dat ibagbagam."

¹⁴Summungbat si Jesus un, "Ulay nu kustiguwak tun long-ag ku pay lawan, tuttuwa tun ibagak onta, tigammuk tun nanligwatak kan tigammuk tun manalnak, yoong dikayu maid tigammu yu si nanligwatak kan manalnak. ¹⁵Sanat man-uukum yu maibasal sit kasomsomkan yu. Yoong sakon bokona mangukumak si tagu. ¹⁶Ulay nu mangukumak, kustukustu nat man-uukum ku ta bokona lawa'n sakon nu adi duwa kami utdit nangibaun kan sakon. ¹⁷Sanat lintog yu kanana un, 'Nu awad duwa't mangustigu ta man-unud dit ibaga da, tuttuwa dit ibagbaga da.' ¹⁸Kustiguwak tun long-ag ku kan kustiguwanak pay kan Ama un nangibaun kan sakon."

¹⁹Utdi, kanan da kan siya un, "Kawad Amam nu?"

Summungbat si Jesus un, "Naid tigammu yu kan sakon kan naid tigammu yu kan Amak. Nu tigammu yu ud sakon tigammu yu payon si Amak."

²⁰Imbagan Jesus datu un losan sidit nantudtuduwana't dit timplu, utdit kuwaltu'n inggawan dit pipissukan di datun. Yoong naid nanokma kan siya ta adina payyan dinumtong dit timpu na.

Sadat Adi Makaoy Sit Umoyan Jesus

²¹Intultuluy Jesus un nambagbaga ot kanana uman kan dida un, "Taynak dikayu. Kadon inapon yu ud sakon yoong adi kayu makaoy sin ayak. Matoy kayu un sibabasul."

²²Utdi, kanan dadit pappangat di Judio un, "Apay, patoyona kad din long-ag na pay lawan ta kanana'n adi taku makaoy sin ayana?"

²³Kanan Jesus kan dida un, "Nanligwat kayu't tun pita yoong sakon nanligwatak langit. Satun lubung tun igaw yu yoong san langit din igaw ku. ²⁴Ot siya'd gapuna un imbagak un matoy kayu'n sibabasul, ta tuttuwa'n matoy kayu un sibabasul nu adiyu tuttuwaon un sakon, gattoka sakon."

²⁵Inimus da un kanan dan, "Singngad kad nat kinatatagum?"

Summungbat si Jesus ot kanana'n, "Sakon payon dit imbagak kan dikayu manipud sidit lugin ditu'n mantudtuduwak. ²⁶Ot nu maipanggop kan dikayu, adu'n maugud ku un maipabalaw kan dikayu. Yoong san ibagaka lawa utdan tagu, sat dingngol ku un imbagan dit nangibaun kan sakon ta losana ibagana tutuwa."

²⁷Yoong adin dat tagu naawatan un sadit ug-ugudona, si Apudyus un Ama na. ²⁸Utdi, imbagan Jesus un, "Nu ibayug yu ud sakona Inyanak di Tagu, matigammuwan yu un sakon dit imbagak kan dikayu kan matigammuwan yu pay un naid kook sit kabukbukudaka tulay nu adi sad ipatigammuk ullawa dit insulun Amak kan sakon. ²⁹Iinggaw kan sakon dit nangibaun kan sakon, adiyanak taynan ta sad kanayuna kokkook dat mas-omana."

³⁰Ot utdit imbagan tu, adu dat nangngol un nanuttuwa kan siya.

Sat Katuttuwaan Ud Mangiwaya Kan Dikayu

³¹Utdi, imbagan Jesus sidat Judio un nanuttuwa kan siya un, "Nu itultuluy yu un tuttuwaon datun ibagbagak, dikayu'd gattoka disipulus ku. ³²Matigammuwan yu dit katuttuwaan ot satuwa katuttuwaan dit mangiwaya kan dikayu."

³³Yoong summungbat da un kanan dan, "Kaganakan dikami't dit Abraham ot naid payyan namuyung kan dikami. Singngadan din piyaoma ugudon sin imbagama mapawayaan kami?"

³⁴Summungbat si Jesus kan dida un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un losana gumabasul, puyung di basul. ³⁵Sanat anak mannanayuna kamang di pamilya, yoong sanat puyung, bokon. ³⁶Ot nu sat Anak ud mangiwaya kan dikayu, gattoka wayawaya kayu. ³⁷Tigammuk un

kaganakan dikayu kan Abraham, yoong piyaon yu un patoyon sakon gaputa adiyu iptog datun ibagbagak. ³⁸Sad ibagak kan dikayu dat maipanggop sit impailan Amak kan sakon, yoong dikayu, sad uunnudon yu dat dingngol yu kan ama yu payon.”

³⁹Summungbat da un, “Sat ama mi, sat Abraham.”

Sumungbat pay si Jesus un, “Nu tuttuwa’n ganak dikayu kan Abraham, koon yu dit padan dit kingwana. ⁴⁰Yoong sabali nat koon yu ta piyaon yu ud sakon patoyon gaputa imbagak kan dikayu nat katuttuwaan un dingngol ku kan Apudyus ot bokona siya’d kingwan Abraham nat. ⁴¹Sad uunnudon yu, sanat koko-on ama yu.”

Nakasulag da ot kanan da kan siya un, “Bokona aggabak kami, tigammu mi un si Apudyus ullawa’d ama mi.”

⁴²Kinnan an Jesus kan dida un, “Nu tuttuwa’n Ama yu si Apudyus, pipiyaonak okyan ta nanligwatak kan Apudyus. Bokona kasomsomkak pay lawana ossaan tun ummoyak situ nu adi si Apudyus un mismu dit nangibaun kan sakon. ⁴³Apay adiyu maawatan datun ibagbagak? Onta adiyu piyaona donglon tun ugud ku. ⁴⁴Ganak dikayu kan ama yu un Satanas ot sat piyaona dit tuttuwaon yu. Doda’n kumapatoy manipud sit luglugi na ot adina un talon umampayun sit katuttuwaan ta maid gapu’d katuttuwaan kan siya. Nu mantuli, ipaila na din gattoka kinatatagu na ta doda’n matuli ot siya’d puun dit losana kinatuli. ⁴⁵Yoong sakon, ibagak nat tuttuwa ot siya nat adiyu mamatiyan kan sakon. ⁴⁶Singngadan na kan dikayu ud makapanoknok un nakabasulak? Ot nu tuttuwa nat losana ibagak apay adiyu tuttuwaon? ⁴⁷Sadat anak Apudyus, piyaon da un donglon din ugud Apudyus. Yoong dikayu, bokona anak dikayu kan Apudyus, siya’d gapuna un adiyu donglon nat ugud na,” kinnan an Jesus.

Da Jesus Kan Abraham

⁴⁸Summungbat dat Judio un kanan dan, “Bokon kada tuttuwa dit imbaga mi un, iSamaria ka ot nadimunyu ka?”

⁴⁹Summungbat si Jesus un, “Bokona nadimunyuwak nu adi dayawok si Ama, yoong adiyu dayawon sakon. ⁵⁰Yoong bokona inapok dit madayawak, ta awad osa un manginap sit madayawak un siya dit gattoka ukum. ⁵¹Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu singngadan nat mangiyaangosa manuttuwa’t tun ibagbagak, adinaon talon matoy.”

⁵²Kinnan an dadit Judio kan siya un, “Tuttuwa’n nadimunyuwan ka, ta ammin dan natoy da Abraham sidadit propetan Apudyus, annat kanamota sanat manuttuwa utnat ibagbagam, adinaon talon matoy. ⁵³Nangatngatu ka kad nu si Abraham un ama mi kan sadat propetan Apudyus un nangatoy? Ngadan nat kanam sinat long-ag nu?”

⁵⁴Summungbat si Jesus un, “Naid selbina nu sakon pay lawan mangidayaw situn long-ag ku. Si Amak un Apudyus ud mangidayaw

kan sakon. ⁵⁵Adiyu tigtigammu si Apudyus yoong sakon tigtigammuk. Nu kanaka adik tigtigammu, matuliyak un pada yu. Tigtigammuk ot tuttuwaok dan ibaga na. ⁵⁶Nantattalok dit Abraham un ginnapuwan yu ta namnamaona'n maila dit al-algawa dummakngak situ ot naila na siya'd gapuna un nantattalok."

⁵⁷Kinnanana dat Judio un, "Naid payyan limampulu'n tawon nu, inona'n nailam si Abraham un naawwe'n natoy?"

⁵⁸Kanan Jesus kan dida un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, utdit daan Abraham maiyanak, awadakon."

⁵⁹Magngol man dat Judio di un imbaga na, nan-aknam da utdat batu si ibatu da kan siya yoong nansal-in si Jesus ot lummaksun sidit timplu.

Pinailan Jesus Dit Tagu'n Nakulap

9 ¹Namingsan un mangkikkiyang da Jesus, inila na tun osa'n lalaki'n siguda nakulap sit naiyabengana.

²Ot inimus dat disipulus na kan siya un, "Sin dit nambasul un gapun din nakulapana? Siya pay lawan onnu sadan malong-ag na?"

³Summungbat si Jesus un kanana'n, "Bokona maipagapu't basul na onnu basul dat malong-ag na din nakulapana, nu adi napasamak dalapnu maipaila dit pannakabalin Apudyus un mangaan sin kulap na. ⁴Masapula koon taku dat pakwan Apudyus un nangibaun kan sakon ta al-algaw payyan. Ta annat lumabiyon ot maidon mangkokwa. ⁵Yoong inggana't awadak situn lubung, sakon ud silaw dat tagu't tun lubung."

⁶Utdit naibaga naon di, nanlugpa't dit pita ot tinamay na un pinambalin si piyok. Impeket na utdit atan didit lalaki'n nakulap, ⁷asina pinadalana kanana'n, "Ingkan ta umoy ka mandal-up sin bananaw Siloe," piyaona'n ugudon tuwa ngadan, Naibaun. Utdiyon, kaysan dit lalaki'n umoy nandal-up ot nangulin un makailaon.

⁸Mailan man dat kailiyana kan uduma tagu'n nangila kan siya't dit tumaptappayaana'n mangkodawan, kanan da un, "Bokon kada siyatu dit tumapatapaya'n mangkodaw sidit?"

⁹Kanan dat udum un, "Siya."

Yoong kanan dat udum un, "Bokon, kamugmuging na ullawa."

Gumminga dit lalaki ot kanana'n, "Sakon."

¹⁰Inimus da un, "Innon nat kingwam un annat umila kaon?"

¹¹Summungbat dit lalaki un, "Sadit tagu'n mangngadan kan Jesus, nanamay si gabu utdit lugpana ot impeket na uttun atak asina umoy pinandal-up sakon sin bananaw Siloe. Inummoyak ot sidit maabusak mandal-up makailaakon!"

¹²Inimus da un, "Sin kawad na nu?" Ot summungbat dit lalaki un, "Maid tigammuk," kinnanana.

Inimusan Dat Fariseo Dit Napapiya Un Nakulap

¹³Utdi, indallay da dit lalaki'n napapiya utdat Fariseo, ¹⁴ta sadit al-algawa nanamayan Jesus sit piyoka nampapiya na utdit nakulap, al-algawa iillongan di Judio. ¹⁵Ot inimus payon dadit Fariseo utdit lalaki nu inona'n makailaon ot summungbat un kanana'n, "Pineketana si piyok tun atak asina pinanda-up sakon ot umilaakon."

¹⁶Kanan dat uduma Fariseo un, "Sat tagu'n nangwa't tu, bokona nanligwat kan Apudyus ta adina potgon tun al-algawa iillongan."

Yoong kanan pay dat udum un, "Innon nat osa'n tagu un gumabasul mangwa't am-amuga kama't tu."

Utdiyon, nagogwa dadit Fariseo utdit kingwan Jesus.

¹⁷Kadon, inimus da payyan sit lalaki un, "Ot singngadan nat maibagam sin kinatatagu na nu ta kanama makaila kaon sit kingwa na kan sika?"

"Propetan Apudyus," insungbat dit lalaki.

¹⁸Yoong adin dat pappangat di Judio tuttuwaon un siguda nakulap dit lalaki utdit naiyanakana, inggana't inayagan da dat malong-ag na. ¹⁹Ot inimus da kan dida un, "Anak yu kad tu? Kanan yu un naisiguda nakulap sit naiyanakana ot apay makaila't tun satun nu?"

²⁰Sumungbat dat malong-ag na un, "Tuttuwa'n anak mi tu ot tuttuwa'n siguda nakulap sit naiyanakana. ²¹Yoong nu inona'n makailaon, siyanat nat naid tigammu mi kan maid pay tigammu mi nu singngadan nat nampapiya kan siya. Imuson yu a kan siya ta naangsan manona ot tigammu na pay lawan nat isungbat na."

²²Imbagan dat malong-ag na tu ta umogyat da utdadit pappangat di Judio ta nantutulagan daon un singngadan na mana mangugud un si Jesus, siya'd Kristu makaan sit sinagoga da. ²³Siyadi dit gapun dit nangibagaan dat malong-ag na utdit, "Naangsanon ot imuson yu kan siya."

²⁴Utdi, inayagan da uman dit lalaki'n nakulap sidit ot imbaga da kan siya un, "Padayawam si Apudyus ot ibagam nat tuttuwa ta tigammu mi un si Jesus, gumabasul."

²⁵Summungbat dit lalaki ot kanana'n, "Maid tigammuk nu gumabasula tagu, yoong sad tigammuk, nakulapak sidit ot sinsatun makailaakon."

²⁶Inimus da payyan un, "Ngadan dit kingwa na kan sika nu? Innona'n makaila kaon?"

²⁷Summungbat dit lalaki ot kanana'n, "Inabus kuwon imbaga yoong adiyu man donglona! Ot ngadan nat koon yu payyan imuson? Piyaon yu kadpay mambalin si disipulus na?"

²⁸Utdi, ininsultu da un kanan dan, "Sika'd disipulus na, disipulus dikami kan Moses. ²⁹Ta tigammu mi un nakabagbaga't Apudyus kan Moses yoong nu satu un tagu, maid tigammu mi si nanligwatana!"

³⁰Summungbat dit lalaki'n kanana'n, "Siyanat nat nakaskasdaaw. Naid tigammu yu si nanligwatana yoong pinapiya na tun atak. ³¹Doda'n tigammu taku un adin Apudyus donglon dat gumabasul yoong donglona dat mandayaw kan siya kan mangwa utdan ipakwa na. ³²Manipud sit luglugin ditun lubung naid payyan nagngol si osa't nampapiya si tagu'n siguda nakulap sit naiyanakana. ³³Ot nu bokona nanligwat tu un tagu kan Apudyus maid gapu'd makwa na."

³⁴Summungbat dat Judio un kanan dan, "Gumabasul ka manipud sit naiyanakam ot piyaoma ugudon isulum dikami?" Ot pinalaksun da utdit sinagoga.

Sadat Tagu'n Adi Manuttuwa Kan Apudyus Kama Da Utdan Nakulap

³⁵Nagngolan Jesus un pinalaksun dadit Judio dit nakulap ot utdit maila na inimus na un, "Manuttuwa ka utdit Inyanak di Tagu?"

³⁶Summungbat dit lalaki un, "Ibagam ud Apu, nu singngadan na dalapnu manuttuwaak kan siya."

³⁷Ot kanan Jesus un, "Inilamon inabus ot maid sabali nu adi siyatun kabagbagagam."

³⁸"Apu, manuttuwaak," kanan didit lalaki ot nandaydayaw kan Jesus.

³⁹Kinnan Jesus un, "Inummoyak situn lubung dalapnu kuisok dat tagu. Ot sadat nakulap, pailaok dida ot sadat makaila, ipailak un nakulap da."^m

⁴⁰Magngol man dat Fariseo un inggaw sidit sog-on na dit imbagan Jesus, "Nakulap kami kad pay?" kanan da.

⁴¹Imbagan Jesus un, "Nu tuttuwan nakulap kayu, mapakawan dat basul yu yoong gaputa kanan yu un makaila kayu, gasissiya un sibabasul kayu."

Abalig Maipanggap Sit Man-aayyuan Si Kannelu

10 ¹Inyabalig Jesus un nantudtudu kan dida un kanana'n, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sat tagu'n adi mangoy sit soobana lumnok sit pukuk dat kannelu ta sumakyat sit alad, osa'n man-aakaw kan tulisan. ²Sat mangoy sit soobana lumnok, siyadi dit man-aayyuan sidat kannelu. ³Siya'd ibukatan dit mambabantay sit sooban. Ot nu donglon dadit kannelu dit ginga na nu ayagana dit ngadan da umoy da kan siya ot ipuyut na un ilaksun dida. ⁴Nu mailaksun naon un losan dat kuwa na, ipuyut na dida ot maitungtung-ud dat kannelu na kan siya ta mailasin da dit ginga na. ⁵Nu uduma tagu dit mangayag kan dida, bokona maitung-ud da nu adi gumtik da ta adida mailasin dit ginga na."

^m 9:39 Sadan adi makatigammu kan Apudyus maiyalig da si nakulap yoong pailaon Jesus nu manuttuwa da. Ot sadat makaila utdat am-amug Jesus yoong adida manuttuwa, maibilang da un nakulap.

⁶Satu un inyabalig Jesus kan dida, adida naaw-awatan dit piyaona'n ugudon.

Si Jesus Ud Nabal'n Man-aayyuwan

⁷Utdi, imbagan uman Jesus kan dida un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sakon dit sooban un ayon di lumnoka kannelu. ⁸Losan dat ummun-una nu sakon, bokona dida dit kustu'n man-aayyuwan nu adi man-aakaw kan tulisan da. Yoong adin dat kanneluk tinuttuwa dida.

⁹"Sakon dit sooban. Singngadan na mana mangoy kan sakona lumnok, taguwok. Mabalina lumnok onnu lumaksun ot mangdas si manggalabana. ¹⁰Sat panggop dat man-aakaw, umoy da ullawa man-akaw, mapatoy kan manyam-an. Yoong sat panggop ku, umoyak mangitod si mataguwan di tagu un talona kapknokan da.

¹¹"Sakon ud nabal'n man-aayyuwan. Sat nabal'n man-aayyuwan, nasasaggana'n mangitod sit katoy na maipagapu utdat ayyuwan na. ¹²Sanat matangdanan un bokona gattoka man-aayyuwan, gumtik nu awad ilana si tanana asu un dumatong onta bokona kuwana dida. Kadon, man-asiwalak dadit kannelu nu manikmatan di asu dida. ¹³Sat gapuna un gumtik nat matangdanan, bokona kuwa na dat kannelu ot adina ikasigab dida.

^{14,15}"Sakon sad nabal'n man-aayyuwan. Tigtigammuk si Amak kan tigtigammu na ud sakon. Tigtigammuk dan kanneluk kan tigtigammu da pay sakon. Nasasagganaak un mangitod sit katoy ku maipagapu kan dida. ¹⁶Awad da payyan uduma kanneluk un naid situ un naidagamung. Masapula ayagak dida dalapnu maidoga da. Donglon da pay tun gingak, kadon mambalin da si ossaana bunggyu ot ossaan pay dit mangayyuwan kan dida.

¹⁷"Pipiyaonak kan Ama ta nasasagganaak un mapatoy dalapnu mataguwak obos. ¹⁸Maid makapatoy kan sakon. Sakon pay lawan nat mangipalubus un mapatoy. Kalintogak un mangipalubus sin mapatoyak ot kalintogak pay un matagu obos, ta siya'd imbilin Amak kan sakon."

¹⁹Utdi, nagogwa uman dat Judio maipanggop sit imbagan Jesus. ²⁰Adu dat mangibaga un, "Nadimunuwan ot natiwong. Ot koon taku ullawa'n dongdonglon nat ibaga na?"

²¹Yoong kanan dat udum un, "Bokona makabagbaga't kama't tu nat tagu'n sinakayan di dimunyu. Ona mabalin kad un pailaon nat dimunyu nat nakulap?"

Adin Dat Judio Tinuttuwa Si Jesus

²²Si timpun di kukummogan, awad piyestan di Judio un mangisomsomkan da utdit naidatunan obos didit timplu utdin Jerusalem. ²³Dumtong man diya timpu, inggaw si Jesus un mankikkikkiyang sit

balkun dit timplu un mangngadan si Balkun Solomon. ²⁴Awad da ud nandatdatong un Judio kan siya ot kanan da un, “Kapiga nat mangibagam sinat kustukustu? Nu sika dit Kristu ibagam si nalawag kan dikami.”

²⁵Summungbat si Jesus kan dida un, “Inabus ku un imbaga kan dikayuwon yoong adiyu tuttuwaon. Sadanat kook maipagapu’t dit kalintogaka intod Amak, siya’d mangipanoknok nu singngadan ku. ²⁶Yoong adiyu tuttuwaon ta bokon kayu si kanneluk. ²⁷Ta sadat kanneluk dumngol da utdan ibagak, tigammuk dida ot unudon da ud sakon. ²⁸Itdok kan dida dit mataguwan un maid si kigad ot adidaon maisina kan Apudyus kan naid makapulos kan dida kan sakon. ²⁹Ta si Amak un nangitod kan dida kan sakon nangatngatu nu sadan losana nangatu ot naid makapulos un mangisina kan dida sin mangoognana. ³⁰Ta sakon kan si Ama ossaan kami.”

³¹Utdi, nan-aknam uman dat Judio utdat batu si ibatu da okyan kan siya, ³²yoong kanan Jesus kan dida un, “Adu dat napiya’n kingwaka impailak kan dikayu un impakwan Ama ot singngadan na utdatu’n kingwak nat mamatuwan yu kan sakon?”

³³Summungbat dadit Judio un kanan dan, “Bokona sanat napiya’n kookoom nat mamatuwan mi kan sika nu adi sanat inugud nu un maisuganggang kan Apudyus kan sanat mangabawama Apudyus ka ta tagu ka ullawa.”

³⁴Summungbat si Jesus kan dida un, “Bokon kada naikanglit sit lintog yu un kanan Apudyus un, ‘Ibagak kan dikayu un aapudyus kayu?’” ³⁵Ot tigammu taku un sat ugud Apudyus naid mabaliwana si inggaingga. Nu imbagan Apudyus un aapudyus dat tagu’n nangitdana uttun ugud na, ³⁶apay ibaga yu un mambagbagaak si laweng un maisuganggang kan Apudyus nu ibagak un Anak na ud sakon? Sakon dit pinili na un imbaun situn lubung. ³⁷Nu bokon okyan un sad pakwan Ama dan kook siya, adiyu’d sakon tuttuwaon. ³⁸Yoong gaputa sad kook dan pakwa na, ulay madi yu ud sakon tuttuwaon, masapula tuttuwaon yu danat kookook dalapnu manigammuwan kan makaawatan yu un iingaw si Amak kan sakon ot iingawak pay kan Amak.”

³⁹Utdi, dokmaan da uman yoong adida naala ta nailisi na dida.

⁴⁰Utdiyon, kaysan uman si Jesus sidin kapon domang din wangwang Jordan un nambunyagan Juan sidit ot iningaw sidi.

⁴¹Adu dat tagu’n ummoy kan siya ot kanan dan mambabagbaga un, “Naid am-amug si kingwan Juan yoong losana imbaga na maipanggop situwa tagu, tuttuwa da.” ⁴²Ot adu dat nanuttuwa kan siya utdi un igaw.

Sat Natoyan Lazaro

11 ¹Utdin Betania un ilin da Maria kan Marta, masakit si Lazaro un sunud da. ²Satun mangngadan si Maria siya payon dit nangiyisig sit nabutilya’n bangbangu utdit ikin Jesus asina pinunasan sit buuk na.

ⁿ 10:34 Ilan yu utdin iblu’n Salmo 82:6

³Gapu kad ta masakit si Lazaro, nangibaun da Maria kan Marta un sunud na si umoy kan Jesus ot paimbaga da un, “Apu, masakit si Lazaro un pipiyaoma gayyom nu.”

⁴Yoong donglon man Jesus di kanana un, “Bokona ikatoy Lazaro din sakit na ta sadin sakit na napasamak dalapnu maidayaw si Apudyus kan maipaila pay dit kinangatuk un Anak na.”

⁵Pipiyaon Jesus dat tulu’n mansusunud un sada Maria, Marta kan Lazaro, ⁶yoong intantan na payyan si duwa’n algaw sidit nangngolana’t dit damag un masakit si Lazaro. ⁷Lumabas man dit duwa’n algaw, kanana’t dat disipulus na un, “Intakun, ta umoy taku uman Judea.”

⁸Summungbat dat disipulus na un, “Mistulu adina payyan nabayag dit mamiyaan dat Judio un mamatuwan kan sika, kanama mangulin taku uman sisi?”

⁹Inyabalig Jesus un dit summungbat un, “Bokon kad un kagwampulu’t duwa’n olas nat al-algaw? Ot sat kumiyang nu al-algaw adina maidangtul ta mailana dit ayona ta awad dit silaw tun lubung. ¹⁰Yoong nu labi nat kumiyangana, maidangtul ta maid dit silaw kan siya.”

¹¹Utdit inabus na un inugud di, impasalonson na payyan un kanana’n, “Masusuyop si gayyom taku’n Lazaro yoong takun ta umoyak pukawon.”

¹²Summungbat dat disipulus na un, “Napiya nu mansussuyop dalapnu gumilog sooni.” ¹³Kanan da nu tuttuwa’n masusuyopa lawa si Lazaro yoong sat piyaon Jesus gayam ugudon, naabusona natoy.

¹⁴Ot imbaganon Jesus kan dida ut nalawaga bagbaga un, “Natoyon si Lazaro. ¹⁵Yoong napiya di ta naidak sin natoyana dalapnu manuttuwa kayu kan sakon nu paungalok. Ot takun ta intaku dakngon.”

¹⁶Utdi, kinnananas Tomas un mangadan Pingi utdat bulun na un, “Maitungud taku’n losan kan mistulu dalapnu maipangkatoy taku kan siya.”

Si Jesus Ud Mampaungal Sidan Natoy Kan Mataguwan Di Tagu

¹⁷Dumatong man da Jesus sidin Betania, opata algaw naon si Lazaro un nailbon. ¹⁸Gaputa umoya lawa’n tulu’n kilometro din bolaat din Betania utdin ili un Jerusalem, ¹⁹adu pay dadit Judio un ummoy nakabulbulun kan da Maria kan Marta dalapnu maliwliwa dit angos da utdit natoyan Lazaro un sunud da.

²⁰Magngol man Marta un dumoldoldol si Jesus, lummaksun un ummoy nangabat kan siya yoong iniingaw si Maria utdit boloy.

²¹Kinnananas Marta kan Jesus un, “Apu nu iningaw ka ullawa’t tu, adina okyan natoy si sunud ku! ²²Yoong tigammuk un ulay sinsadin, itdon Apudyus nat losana piyaom kodawon kan siya.”

²³Imbagan Jesus kan siya un, “Umungal si sunud yu.”

²⁴“Tigammuk un umungal nu umungal dadit losana natoy nu maudi’n al-algaw,” kanan Marta kan siya.

²⁵Summungbat si Jesus un, “Sakon mampaungaḷ sidan natoy kan mangtod si mataguwan di tagu. Singngadan na mana manuttuwa kan sakon, ulay nu matoy da, matagu da un obos. ²⁶Ot singngadan na mana matagu un manuttuwa kan sakon adinaon taḷon matoy, manuttuwa ka utdi?” kanana kan Marta.

²⁷Summungbat si Marta un, “On Apu, tuttuwaok un sika dit Kristu un Anak Apudyus un umoy situn lubang.”

Nakaibil Si Jesus

²⁸Utdit abuson Marta un ibaga di, nangulin kan Maria ot inlimod na un imbaga kan siya un, “Annat dumoldoldol si Mistulu, ot imuson dika.”

²⁹Magngol man Maria di, lummigwata dagus un ummoy nangabat kan Jesus. ³⁰Si Jesus adina payyan nakadatong sit boboloy ta ininggaw payyan sit ummoy Marta nangabatan kan siya.

³¹Ot mailan man dat Judio un ininggaw sit boloya mangliwliwa kan Maria un nanggadusa lummaksun si Maria, naitung-ud da pay kan siya ta kanan da nu umoy man-ibil sit lobon.

³²Utdit makadatong si Maria utdit ininggawan Jesus, nampalintumong sit atubang na un kanana’n, “Apu, nu ininggaw ka uttu adina natoy si sunud ku.”

³³Mailan man Jesus si Maria un man-i-ibil padana pay sidat Judio un mampaibil un naitung-ud kan siya, amod dit sigab dit angos na kan nadaguwan kan dida.

³⁴Ot kanana kan dida un, “Kawad dit nangilbonan yu kan siya?” Summungbat da un, “Intaku, ta umoy taku ilan, Apu.”

³⁵Nakaibil si Jesus.

³⁶Utdi kanan dadit Judio un, “Ilan yu ot amod din mampipiya na kan Lazaro!”

³⁷Yoong kanan dat udum un, “Bokon kada siyatu dit tagu’n nampapiya’t dit nakulapa tagu? Ot apay impalubus na un natoy si Lazaro?”

Pinaungaḷ Jesus Si Lazaro

³⁸Utdi, amod uman dit sigab dit angos Jesus un kaysan sit nangilbonan da kan Lazaro un liyanga natubot si dakoḷa batu. ³⁹Imbagan Jesus un, “Kaanon yu nat batu’n naitubot.”

Yoong kinnanana Marta un, “Apu, nabuyuk sooni ta maikapata aḷgaw naon tu.”

⁴⁰Kinnanana Jesus kan siya un, “Adik kad imbaga kan sika un, nu manuttuwa ka, mailam dit nakaskasdaawa pannakabalin Apudyus?”

⁴¹Utdi kinaan da dit tubot didit lobon ot nantangad si Jesus langit un kanana’n, “Yamanok Ama ta dingngol nu ud sakon. ⁴²Tigammuk un

kankanayuna dodonglom sakon yoong ibagak tu maipagapu't datu'n tagu't tu dalapnu manuttuwa da un imbaun nu ud sakon." ⁴³Abuson man Jesus ibaga di, nampakuya kanana'n, "Lazaro lumaksun ka!"

⁴⁴Utdi, lummaksun si Lazaro utdit lobon un sissiya dat bugus na un naiputiput sidat ima kan iki na kan nabugus si pangyu dit musing na. Ot imbagan Jesus kan dida un, "Kaanon yu nat bugus na ot palubusan yu un manalan."

Panggopon Dat Judio Un Patoyon Si Jesus
(*Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2*)

⁴⁵Sadat Judio un naibulun kan da Maria, innila da dit kingwan Jesus ot kaaduwan kan dida dat nanuttuwa kan siya. ⁴⁶Yoong sadat udum, ummoy da imbaga't dat Fariseo dit kingwan Jesus. ⁴⁷Ot sadat aappun di padi kan dat Fariseo, pinandadatdatong da dadit lalallakay da un mangipangat sit simbaan ot kanan dan, "Ngadan nat koon taku? Ta adu dan nakaskasdaawa impailan didi un tagu un am-amug. ⁴⁸Nu patungadon taku ullawa, manuttuwa danat losana tagu kan siya kad, umoy dat apu taku'n iRoma yam-anon tun timplu kan ili taku."

⁴⁹Yoong inggaw osa'n mangngadan kan Caifas un siya'd kangattuwana padi utdiya tawon ot siya'd nangibaga un, "Naid tigatigammu yu!

⁵⁰Adiyu kad maawatan un unnay nat ossaana tagu un matoy nu sanat mayam-an nat sin-iliyan?"

⁵¹Bokona nanligwat sit kasomsomkan pay lawan ud Caifas dit imbaga na yoong gaputa siya'd kangattuwana padi utdiya tawon, impadtuna dit matoyan Jesus un mampooy sidat Judio. ⁵²Ot bokona lawa'n sadat Judio nu adi matoy dalapnu man-os-ossaan dadit nan-asiwalaka anak Apudyus sidan nadumaduma'n ili.

⁵³Ot manipud sidiya algaw, nantutulagan daon un patoyon si Jesus. ⁵⁴Ot siya'd gapuna un adinon Jesus nampappaila utdat Judio utdin Judea, nu adi kaysan sin Efraim un adani't din disyerto ot siya'd ininggawan da pati utdat disipulus na.

⁵⁵Dandaniyon dit Piyestan di Nalausán ot adu dat tagu'n nanligwat si nadumaduma'n boboloy un nanagada ud Jerusalem ta umoy da koon dit kadawiyán da mandadalus sit daan dit piyesta. ⁵⁶Inainapon da si Jesus ot mampaim-imus da utdit mandatdatong da utdit timplu un kanan dan, "Ngadan nat makanan yu? Umoy kadin si Jesus pay makapiyesta?"

⁵⁷Imbilin dadit aap-apun di padi kan dat Fariseo utdat tagu un, nu awad makatigammu't dit inggawan Jesus masapula ipatigammu na kan dida dalapnu padokma da.

Inisigan Dit Babai Si Bangbangu Dit Ikin Jesus
(*Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9*)

12 ¹Utdit inggaw payyan onoma algaw sit daan didit Piyestan di Nalausán, ummoy si Jesus ud Betania un ilin Lazaro un pinaungal na.

²Insaganaan da utdi si kakan si labi. Si Marta dit nansunad ot osa si Lazaro un nakaubung kan Jesus sidit kakakkanan.

³Nangala si Maria si kagogwa'n kilu un nangina'n bangbangu un nakwa si natang-il un lanan di nardu. Inyisig na utdit ikin Jesus asina pinunasan sit buuk na ot napnu dit boloy sit bangun dit bangbangu.

⁴Yoong si Judas Iscariote un osa't dat disipulus Jesus un siya dit mangituyuk sit mapatoyan Jesus kanana'n, ⁵“Apay adina ullawa inlaku tuwa bangbangu si tulu'n gasut un denario dalapnu maitod sidan kapus?”

⁶Kanana'l lawa tu un bokona gaputa nakaasi utdat kapus nu adi man-aakaw. Siya'd man-aaggom sit iiggaan dit pilak dat simbungguyan ot akaakawona dat pilaka maigga.

⁷Yoong kinnanan Jesus kan Judas un, “Baybay-am gaputa insuluk na tuwa bangbangu dalapnu saganaona tun long-ag ku un mailbon.

⁸Ta sadanat nakapus kanayuna iingaw da kan dikayu yoong bokona kanayuna inggawak kan dikayu.”

Pinanggop Dat Judio Un Patoyon Si Lazaro

⁹Magnol man dat kaaduwana Judio un inggaw si Jesus Betania, ummoy da dintong yoong bokona lawa'n si Jesus dit umoy da ilan ta ulay si Lazaro un dit natoya pinaungal na. ¹⁰Ot panggop dat aappun di padi un mamatoy pay kan Lazaro, ¹¹ta gapu't dit namaungal Jesus kan siya, adu dadit summina un Judio un nanuttuwa kan Jesus.

Indaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Nilumnokana Ud Jerusalem (Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

¹²Kabigatana man, dingngol dat kaaduwana ummoy nakapiyesta un awad si Jesus dumoldoldola umoy Jerusalem. ¹³Utdi, nanggap-id dat tagu si tubun di mula un kama't iyug un ummoy nangabat kan Jesus ot ipappakuy da un, “Madaydayaw si Apudyus! Bindisyunana tun imbaun na un pannakalong-ag na. Bindisyunana tun Alin di Israel!”

¹⁴Nangdas si Jesus si ubbun di dangki un siya payon dit tungpal dit naikanglit sit aw-awe un kanana'n,

¹⁵“Dikayu'n tagu'd Sion, adi kayu umogyat ta annata dumatong nat ali yu un nangkabayu si ubbun di dangki.”

¹⁶Sadat disipulus Jesus, adida naawatan tu utdit nakwaana yoong utdit naipaila dit kinangatu na utdit ummungal kan nangulin langit, asida ullawa nagasmok un naikanglit sit ugud Apudyus dadi un naipasamak un kingwa da kan siya.

¹⁷Sadat adu'n tagu un iningaw kan Jesus sidit namaungalana kan namalaksunana kan Lazaro utdit lobon na, intultuluy da un nangibaga't dat kaaduan maipanggop kan Jesus. ¹⁸Ot gaputa dingngol dat adu'n tagu dit am-amuga kingwa na, aduadu dat ummoy ummabat kan siya.

¹⁹Utdi, nambabagbaga dat Fariseo un kanan dan, “Ilan yu, maid makwa takuwon ta manalan dan losanon dan tagu kan siya.”

Ummoy Dat Piga'l Lawa'n Griego Ininap Si Jesus

²⁰Inggaw da pay piga'l lawa'n Griego un ummoy nandaydayaw kan Apudyus sidiya Piyestan di Nalausan. ²¹Ummoy datu un Griego kan Felipe un iBetsaida, osa'n ili ud Galilea ot imbaga da kan siya un, “Apu, piyaon mi pay okyan un ilan si Jesus.”

²²Ummoy Felipe imbaga kan Andres ot ummoy da un duwaon imbaga kan Jesus.

²³Ot sat insungbat Jesus kanana'n, “Timpu naon dalapnu maipaila dit nakaskasdaaw un kinangatun dit Inyanak di Tagu. ²⁴Tuttuwa tun ibagak kan dikayu. Sat osa'n bukol, adina umadu nu adina maiyosok si pita. Ot kamanu matoy ta malbog yoong tumubu asi mamunga't adu. ²⁵Singngadan na man nat tagu'n mangipotog sit mataguwana't tun pita, naid ayana nu adi matoy, yoong singngadan na man nat adi mangipotog sit mataguwana uttun lubung maipagapu't manuttuwaana, matagu't inggaingga. ²⁶Singngadan na man un manselbi kan sakon, masapula unudonak ot singngadan na mana kawadak, siya pay kawadana. Dayawon Amak nat tagu'n manselbi kan sakon.”

Impatigammun Jesus Dit Maipanggop Sit Matoyana

²⁷Intultuluy Jesus dit nambabagbaga un kanana'n, “Sinsatun mabulungak. Singngadan kadnin ibagak kan Ama? Ibagak kadnin un, ‘Ama, adim ipalubusa sagapalok dat ligata dumatong?’ Yoong siya'd gapuna un inummoyak situn pita dalapnu mansagapalak. ²⁸Ama, ipailam nat nakaskasdaawa kinangatun dalapnu madaydayaw nat ngadan nu!”

Abuson man Jesus ibaga di, inggaw ginga'n nanligwat langit un kanana'n, “Impailak inabus dit nakaskasdaaw un kinangatuk ot ipailak uman.”

²⁹Magngol man dat tagu dit ginga'n nanligwat langit, kanan da nu kummidul. Yoong kanan dat udum un, “Inggaw anghel un nakabagbaga kan siya!”

³⁰Kanan Jesus kan dida un, “Bokona mampooy kan sakon dit ginga'n dingngol yu nu adi mampooy kan dikayu. ³¹Sinsatun ud timpu'n maikodongan dit madusaan dat tagu'n gumusul kan sakon situn lubung ot siya pay timpu'n mangabakan Apudyus kan Satanas un pangat situn lubung. ³²Ot nu maibayugak situn pita, maawis tu dan losana tagu'n manuttuwa kan sakon.”

³³Satuwa imbagan Jesus piyaona'n ipakaawat sidat tagu nu inon didit mangkakatoy na.

³⁴Summungbat dat tagu un, “Sat naawatan mi utdit lintog, bokona matoy ta mannanayun dit Kristu, ot inona'n ibagam un maibayug dit Inyanak di Tagu? Singngadan dit Inyanak di Tagu nu?”

³⁵Kanan Jesus kan dida un, “Annat akita timpu utnat inggawan nat silaw kan dikayu ot unudon yu kigad si iinggaw nat silaw kan dikayu dalap adi kayu makolopan. Ta sanat kumiyang sinat nakolop, maid tigammu na si ayana. ³⁶Tuttuwaon yu tuwa silaw kigad si iinggaw kan dikayu dalapnu mambalin kayu un tagun di padda.”

Abuson man Jesus ibaga di tinengyana dat tagu ot ummoy sit adida maila.

Adin Dat Judio Nanuttuwa Kan Jesus

³⁷Ulay nu adu dat impailan Jesus un nakaskasdaawa am-amug sidat tagu, adida nanuttuwa kan siya, ³⁸dalapnu matungpal dit paingkanglit Apudyus kan propeta Isaias un,

“Apu, singngadan nat nanuttuwa utdat impadamag mi? Singngadan nat nakaawat sit impailam un pannakabalin nu.”

³⁹Siyadi ud gapuna’n adida manuttuwa kan inggaw payyan paingkanglit Apudyus kan propeta Isaias un kanana’n,

⁴⁰“Kinulap Apudyus dida kan pinabolang na dit somsomok da dalapnu adida makaila kan adida makaawat. Adida umoy kan sakon kanan Apudyus, dalapnu papiyaok dida.”

⁴¹Siyatu’d ingkanglit Isaias sidit ta naipaila kan siya dit kinaapudyus Jesus utdit daan na payyan maiyanak ot impatigammun Isaias dit maipanggop kan siya.

⁴²Yoong ulay kama’t di dit imbagan Isaias, adu dat pappangat di Judio un nanuttuwa kan Jesus yoong adida inlatlatak gaputa kumimut da utdadit Fariseo ta amangan nu kaanon da dida’t dit sinagoga da. ⁴³Ta sad gangaman da, sadit mangidayawan dat pada da un tagu kan dida un bokona sadit mangidayawan Apudyus.

Sat Maukuman Gapu Utdit Ugud Jesus

⁴⁴Namingsana nantudtuduwan Jesus, indangsol na un nambagbaga’n, “Singngadan na mana manuttuwa kan sakon, bokona sakona lawa’d tinuttuwana nu adi nanuttuwa pay sit nangibaun kan sakon. ⁴⁵Ot singngadan na mana mangila kan sakon maila na pay dit nangibaun kan sakon. ⁴⁶Dummatongak situn lubung un manilaw sidan losana manuttuwa kan sakon dalapnu adidaon iinggaw sin kakolpan. ⁴⁷Nu awad tagu’t mangngol sidat ibagak ot adina tuttuwaon, bokona sakon mangikoddong sit madusaana ta bokona ummoyak situn pita un umoy mangikoddong sit madusaan dat tagu nu adi, ummoyak dalapnu taguwok dat tagu’t dit madusaan da. ⁴⁸Awad mangikoddong sit madusaan dan adi mangawat kan sakon kan adi manuttuwa utdatu’n imbagak. Sadan imbagagak dat mangikoddonga madusa da nu dumatong dit maudi’n al-algaw. ⁴⁹Ta sadan imbagak, bokona nanligwat sit kuwak pay lawan un

tulay nu adi si Apudyus un Amak un siya'd nangibaun kan sakon, imbilin na dat losana ibagak kan itudtuduk. ⁵⁰Ot tigammuk un satu un bilin na siya'd manligwatan di mataguwan un maid kigad na. Siya'd gapuna un sad ibagak ullawa dat imbilin na un ibagak.”

Binuluwan Jesus Dat Ikin Dat Disipulus Na

13 ¹Inggaw sin-algawa lawaon sit daan didit Piyestan di Nalausana ot tigammun Jesus un dumtongon dit timpu'n manengyana uttun lubung un mangulinana kan Ama na. Amod dit mampipiyanan utdat tagu'n nanuttuwa kan siya uttun lubung ot impaila na diya amoda mampipiyanan na kan dida inggana't dit natoyana.

²Utdit mangan da Jesus sidiya labi, impasomsomok Satanas kan Judas un anak Simon Iscariote un ituyuk na si Jesus. ³Tigammun Jesus un intod Ama na dit losana pannakabalin kan siya. Tigammu na pay un nanligwat kan Apudyus kan mangulin payon kan Apudyus. ⁴Kadon, lummigwat ot kinaan na dit kagoy na asina inala dit tuwalya asina inggakos sit awak na. ⁵Kinuana dit palangga si danum ot inlugi na un nambuļu utdat ikin dat disipulus na asina pinunasan sit tuwalya un naigakos sit awak na.

⁶Dakngona man si Simon Pedro kanan Pedro kan siya un, “Apu, sika kad mamulu uttun ikik?”

⁷Summungbat si Jesus un, “Maid payyan tigammun situn kook, yoong maawatam nu timpu na.”

⁸Kinnan Pedro un, “Adik ipalubusa buluwam tun ikik!”

Yoong summungbat si Jesus un, “Nu adik buluwan nat ikim, bokona maidagamung ka kan sakon.”

⁹“Nu siya nat Apu, bokona satun ikika lawa'd buluwam nu adi buluwam aminon tun imak kan uluk,” kinnan Pedro un dit summungbat.

¹⁰Inyabalig Jesus un kanana'n, “Sanat naabusa nan-omos, nadałuson ot adinaon masapula mambuļu nu adi sat iki na ullawa. Losan kayu un nadałuson malaksig sinat osa.” ¹¹Tigammu naon dit mangituyuk kan siya ot siya'd nangibag-ana utdit, “Nadałus kayu'n losan malaksig sinat osa.”

¹²Utdit inamin Jesus binuluwan dit ikin dat disipulus na, nangkagoy obos ot nangulin sidit igaw na utdit kakakkanan ot inimus na un, “Naawatan yu din kingwak? ¹³Ngadnon yu ud sakon si Mistulu yu kan Apu yu ot tuttuwa nat. ¹⁴Ot nu sakon un Mistulu yu kan Apu yu, binuluwak danat iki yu, masapul paya siya'd koon yu un mambibinnulu kayu si iki. ¹⁵Ta kingwak di si man-aligan yu, ot koon yu utdan udum din padan din kingwak kan dikayu. ¹⁶Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un naid puyung si nangatu nu sadit apu na onnu naibaun si nangatu nu sat nangibaun kan siya. ¹⁷Sinsadinon ta tigammu yu un tuttuwa tun imbagak nagasat kayu nu siya'd koon yu.

¹⁸“Bokona losan kayu’n disipulus ku tun mangibagaak situ ta tigammuk dikayu’n pinilik. Yoong masapula matungpal dit naikanglita un kanana’n, ‘Sadit bu^lun ku un pinakanak siya’d nambalin si kabusu^l ku.’ ¹⁹Ibagak kan dikayuwon tu daan na un mapasamak, da^lapnu maipasamak kad, tuttuwaon yu un sakon, gattoka sakon. ²⁰Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na mana mangawat sidat ibaun ku awatona’d sakon ot sanat mangawat kan sakon, awatona dit nangibaun kan sakon.”

Imbagan Jesus Dit Mangituyuk Kan Siya

(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

²¹Abuson man Jesus ibaga di, nasigasigab dit angos na ot imbaga na payyan kan dida’n dit disipulus na un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un osa kan dikayu ud mangituyuk kan sakon.”

²²Nampatuktukko^l dat disipulus na un naid tigammu da nu singngadan na kan dida dit ug-ugudona.

²³Sadit disipulus na un ta^lona pipiyyaona, siya pay dit naisog-on kan siya utdit nanganan da, ²⁴ot insinyas Simon Pedro utdi un disipulus un imusona kan Jesus nu singngadan na kan dida dit ug-ugudona.

²⁵Utdi, nanselay dit disipulus kan Jesus ot inimus na un, “Apu, singngadan na kan dikami?”

²⁶Summungbat si Jesus un kanana’n, “Sanat tagu’n mangitdak situn tinapay un sinanong ku, siya’d mangwa.”

Ina^lan Jesus dit osa’n tinapay ot sinanong na asina intod kan Judas un anak Simon Iscariote.

²⁷A^lan man Judas dit tinapay, sinakayanon Satanas ot kinnanana Jesus kan siya un, “Ikanon ta ikamum koon nat koom!”

²⁸Yoong naid nakaawat kan dida’n dit bu^lun na un nangan nu sin dit koon Jesus ullawa’n imbaga di kan Judas. ²⁹Kanan dat udum nu imbaun Jesus ullawa’n umoy gumatang sidat masapul da utdit piyesta, onnu ibaun na un umoy mangtod si tu^lung da utdat kapus, ta si Judas dit nangaggom sit pilak dan dit simbungguyan.

³⁰Utdit abuson Judas awaton dit tinapay, dagusa lummaksun ot kaysan. Labiyon sit kaysanana.

Sat Bagu’n Bilin

³¹Malisgud man si Judas imbagan Jesus kan dida un, “Satuwon sad timpu un maidayawak un Inyanak di Tagu. Ot timpu payon un maidayaw si Apudyus maipagapu utdan maipasamak kan sakon. ³²Ot nu maidayaw si Apudyus maipagapu kan sakon, adina mabayag maidayawak pay maipagapu kan siya. ³³Dikayu un anak ku, sin-akitana lawa nat inggawakon kan dikayu ot inaponak, yoong ibagak kan dikayu, padan dit ibagak sidat Judio utdit un, ‘Adi kayu makaoy sin mana^lnak.’”

³⁴“Satu’d bagu’n ibilin ku kan dikayu, mampipinniya kayu. Nu kamaan dit mampipiyak kan dikayu masapul paya siya’d padan nat mampipinniyaan yu. ³⁵Nu mampipinniya kayu, siya’d manigammuwan dat losana tagu un dikayu’d disipulus ku.”

Indaan Jesus Imbaga Un Isulib Pedro Si Jesus
(*Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34*)

³⁶Inimus Simon Pedro kan Jesus un, “Sinnat ayam, Apu?”
Summungbat si Jesus un kanana’n, “Adika makaoy situn satun sinat ayak, yoong maitung-ud ka nu timpu na.”

³⁷Kanan Pedro un, “Apu, apay un adina mabalina maibulunak kan sika’t tun satun? Itdok tun katoy ku maipagapu kan sika!”

³⁸Summungbat si Jesus un, “Tuttuwa kad un itdom nat katoy nu maipagapu kan sakon? Tuttuwa tun ibagak kan sika un, daan din manuk manullauk, mamitlu’n isulib nu un naid tigammum kan sakon.”

Si Jesus Ud Dalan Un Umoy Kan Apudyus

14 ¹Imbagan payyan Jesus sidat disipulus na un, “Adi kayu madanagan, manuttuwa kayu kan Apudyus ot manuttuwa kayu pay kan sakon. ²Adu’n makgawan sin kawadan Amak. Nu bokona tuttuwa tu, adik imbaga un maunaak un umoy mangisagana’t inggawan yu. ³Ot nu maisaganak, mangulinak ta umoyak alān dikayu dalapnu singngadan na man un awadak, awad kayu pay. ⁴Ot tigammu yuwon nat dalana umoy sin manalnak?”

⁵Utdi imbagan Tomas kan siya un, “Apu, maid tigammu mi utnat manalam ot inona’n matigammuwan mi dit dalan?”

⁶Summungbat si Jesus un, “Sakon ud dalan, katuttuwaan, kan mataguwan. Maid makaoy kan Amak nu adina mangoy kan sakon. ⁷Nu natigammu yu ud sakon natigammu yu payon si Amak. Ot gaputa tigammu yuwon sakon, tigammu yu kan naila yu payon si Amak.”

⁸Imbagan Felipe un, “Apu, ipailam ud kan dikami si Amam, ta nu maila mi mapnok kamiyon.”

⁹Summungbat si Jesus un, “Felipe, nabayagakona iniinggaw kan dikayu naid payyan tigammum kan sakon? Losana nangila kan sakon naila da pay si Amak. Inona’n kanam payyana ipailak si Amak? ¹⁰Adim kad tuttuwaon un iinggawak kan Amak ot iinggaw pay si Amak kan sakon? Ot losana ibagak kan dikayu, bokona nanligwat sit kuwak pay lawana tulay. Si Ama un iinggaw kan sakon, koonā dan losana kasomsomkana. ¹¹Manuttuwa kayu’t tun ibagak un, iinggawak kan Ama ot si Ama iinggaw pay kan sakon. Yoong nu adiyu tuttuwaon tu un ibagak, sad manuttuwaan yuwon dat naila yu un kingkingwak. ¹²Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sanat manuttuwa kan sakon,

mabalin na pay koon dit padan dat am-amuga kook. Sat katuttuwaana ad-adu pay dat koon nu sadat kingwak ta mana^lanak kan Amak ot ¹³losana kodawon yu maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon, itdok dida dalapnu maipaila un lobbong na un madaydayaw si Ama gapu utdan kook un Anak na. ¹⁴Itdok dan losana kodawon yu kan sakon nu kodawon yu maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon."

Insapatan Jesus Un Ibaun Na Si Ispiritu Santu

¹⁵"Nu pipiyaon yu ud sakon tuttuwaon yu dat bilin ku. ¹⁶Ot kodawok kan Amak ta mangibaun si Katu^lungan yu un maisukat kan sakon un iinggaw kan dikayu si inggaingga. ¹⁷Satun ibaun na, siya si Ispiritu Santu un mangipatigammu't dan losana katuttuwaan, yoong sadat tagu't tun lubung, adida maawat si Ispiritu Santu ta adida maimatunan kan adida tigtigammu. Yoong tigtigammu yu si Ispiritu Santu ta bokona sumina kan dikayu, kanayuna iinggaw kan dikayu.

¹⁸"Adik dikayu ulilaon ta ulay nu mana^lanak, mangulinak payon kan dikayu. ¹⁹Adina mabayag adiyakon maila utdat tagu't tun lubung. Yoong dikayu maila yu payon sakon, ot gaputa mataguwak matagu kayu pay. ²⁰Nu dumatong di un timpu matigammuan yu un sakon, iinggawak kan Amak, dikayu iinggaw kayu kan sakon un padan nat iinggawak kan dikayu.

²¹"Sanat umawat kan tumuttuwa utdan bilin ku siya'd mamippiya kan sakon ot sat mamippiya kan sakon pipiyaon pay Amak, padana pay kan sakon ta pipiyaok ot ipatigammuk pay kan siya nat maipanggop kan sakon."

²²Utdi, kinnananan Judas, un bokon kan Judas un Iscariote, un, "Apu, apay un dikami ullawa'd mangipatigammuwam sinat maipanggop kan sika un bokona utdat losana tagu't tun lubung?"

²³Summungbat si Jesus un, "Nu pipiyaonak sinat osa'n tagu, tuttuwaona dat ibagbagak. Pipiyaon Amak ot dikami kan Ama, umoy kami iinggaw kan siya. ²⁴Singngadan na mana adi mamippiya kan sakon, adina tuttuwaon dat ibagbagak. Ot sadatu'n uguda dingngol yu kan sakon, bokona kasomsomkak pay lawana osa nu adi nanligwat kan Amak un nangibaun kan sakon.

²⁵"Imbagak datu uttun iinggawak payyan kan dikayu. ²⁶Yoong sadit Katu^lungan yu un si Ispiritu Santu, ibaun Amak gaputa kodawok un ibaun na ot siya'd mangitudtudu kan dikayu't dat losana banag. Siya pay mangipalagip utdat losana imbagak kan dikayu.

²⁷"Kapiya ud ibanat ku kan dikayu. Satun kuwaka kappiya tun itdok kan dikayu. Bokona kama't dit kappiya un manligwat situn lubung tun kappiya un itdok. Adi kayu mandandanag kan kumimut. ²⁸Dingngol yu dat imbagak kan dikayu un mana^lanak yoong mangulinak. Nu

pipiyaonak kan dikayu, mataḷok kayu ta manaḷanak kan Ama un nangatngatu nu sakon. ²⁹Imbagak kan dikayu datu daan da un mapasamak daḷapnu nu mapasamak da, manuttuwa kayu. ³⁰Maid andu si makabagbagaakon kan dikayu ta annat dummatongon si Satanas un apun dat tagu't tun lubung. Maid mabalin dit pannakabalin na kan sakon, ³¹yoong ipalubus ku ullawa nat koono daḷapnu ilan dat tagu un pipiyaok si Apudyus un Amak ot tungpaḷok nat losana pakwana.”

“Intakunon!” kinnanana utdat disipulus na.

Si Jesus Dit Kustu'n Puun Di Ubas

15 ¹Inyabalig Jesus un kanana'n, “Sakon dit kustu'n puun di ubas^o ot si Amak siya'd mangayyuwan. ²Ot sadat sangak un adi mamunga, kaanona dida yoong sadat mamunga salingsingana'n daḷusan dida daḷapnu umad-adu dit ibunga da. ³Nadaḷusan kayuwon sidat uguda imbagak kan dikayu. ⁴Adi kayu sumina kan sakon ot adiyak pay sumina kan dikayu. Ta adi kayu makabunga nu maisina kayu kan sakon un padan dit sanga nu maisina't dit puun.

⁵“Sakon dit kustu'n puun dit ubas ot dikayu pay dat sanga. Sat adi sumina kan sakon kan adiyak pay sumina kan siya, siyadi dit mamunga't adu. Ta maid gapu ud makwaan nat tagu un maisina kan sakon. ⁶Sat tagun sumina kan sakon, maidawat un kama't dat sanga un nakaan sidat puun da ot maḷangu da kad, maulmung da asi maisubba't dit apuy daḷapnu masgob da. ⁷Nu adi kayu sumina kan sakon kan mansilnad dat ugud ku kan dikayu, ulay nu ngadan nat kodawon yu kan Apudyus maitod kan dikayu. ⁸Siya'd maidayawan Amak, nu mamunga kayu't adu ot siya pay mangipaila un tuttuwa'n disipulus ku dikayu. ⁹Pipiyaok dikayu un padan dit mampipiyan Ama kan sakon, adiyu sinaan tun mampipiyak kan dikayu. ¹⁰Nu tuttuwaon yu dat bilin ku, adi kayu maisina uttun mampipiyak, padan dit manuttuwaak sidat bilin Amak ot adiyak pay maisina utdit mampipiya na.

¹¹“Imbagak datu kan dikayu daḷapnu satun taḷok ku awad kan dikayu kad maid mangkulangan nat taḷok yu. ¹²Siyatu'd bilin ku kan dikayu, mampipinniya kayu un padan dit mampipiyak kan dikayu. ¹³Maid amod si mampipiya ut ipailan di osa'n tagu nu adi sat mangibadosana utdit long-ag na un maipooy sidat gagayyom na. ¹⁴Dikayu'd gagayyom ku nu tuttuwaon yu dat bilin ku. ¹⁵Adikon ibilang dikayu un baba-unok ta sanat mauguda baba-unon, adina tigammu dit inggaw sit somsomok apu na. Yoong ibilang ku dikayu un gagayyom ku ot impatigammuk kan dikayu dat losana dingngoḷ ku kan Amak. ¹⁶Bokona dikayu nat namili

^o 15:1 Utdin Dadaana Tulag, maiyalig dat Judio onnu kaganakan Israel si muḷa un ubas (Salmo 80:8-18; Isaias 5:1-2, 7)

kan sakon nu adi sakon namili kan dikayu ot imbaun ku dikayu un umoy kan mamunga't adu un bunga'n mandonoy. Ot nu siyadi ud koon yu, itdon Ama dat losana kodawon yu maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon. ¹⁷Ot satu'd bilin ku kan dikayu, mampipinniya kayu."

Sat Manlalaweng Dat Adi Manuttuwa

¹⁸Intuluy Jesus un, "Lawengon dikayu't dan tagu't tun lubung yoong somsomkon yu un linaweng da un inuna'd sakon. ¹⁹Nu osa kayu utdat tagu't tun lubung, pipiyaon da dikayu. Yoong gaputa pinilik dikayu, bokon kayuwon si bulun da, siya'd gapuna'n lalawwengon dikayu. ²⁰Sosomkon yu dit imbagak kan dikayu un, 'Naid nangatngatu't baba-unon nu sat apuwona.' Ta nu pinaligat da ud sakon, paligaton dikayu pay. Nu awad nanuttuwa utdat intudtuduk, tuttuwaon da pay danat itudtudu yu. ²¹Yoong gaputa manuttuwa kayu kan sakon koon da datu un ligat kan dikayu ta maid tigammu da utdit nangibaun kan sakon. ²²Bokon okyana kabasulan da nat adida manuttuwaan kan sakon nu adiyak inummoy nantudtudu kan dida. Yoong gaputa nantudtuduwak kan dida maid lasun daon sin adida manuttuwaan kan sakon. ²³Singngadan na mana manadag kan sakon dadagona pay si Amak. ²⁴Nu naid okyan inila da utdat nakaskasdaawa kingwak un maid udum si makakwa, bokon okyana kabasulan da. Yoong inila da, ot lalawwengon da dikami kampany kan Amak. ²⁵Ot maipasamak datu ta siya'd tungpal dit ugud un paingkanglit Apudyus sidit lintog da un kanana'n, 'Dinadagak un naid gapugapuna.'

²⁶"Nu dumatong dit Katulungan yu un ibaun ku un manligwat kan Amak, un siya dit Ispiritu Santu un manligwatan di losana kinatuttuwa, siya'd mamanoknok sit maipanggop kan sakon. ²⁷Ulay dikayu, panoknokan yu pay nat maipanggop kan sakon ta manipud sit damu'n nanudtuduwak naibulubulun kayuwon kan sakon."

16 ¹"Ibagaka losan datu kan dikayu dalapnu adiyu lipsutan nat pammati yu kan sakon. ²Ta kaanon dikayu utdan sinagoga. Ot dumtong nat timpu un mamatoyan da kan dikayu ta kanan da un naselbi kan Apudyus nat mamatoyan da kan dikayu. ³Koon da datu kan dikayu ta maid tigammu da kan sakon kama pay kan Ama. ⁴Yoong imbagak kan dikayu datu ta dumtong kad nat timpu un mapasamakan da, magasmok yu un imbagak dida kan dikayu."

Sadit Talibasun Ispiritu Santu

"Adik indaddaan un imbaga kan dikayu datu utdit damu ta iniinggawak payyan kan dikayu. ⁵Sinsadinon, mangulinakon kan Amak un nangibaun kan sakon, yoong maid mangalikagum kan dikayu un mangimus nu sin dit manalnak. ⁶Sinsatun ta imbagak kan dikayu,

manduduuy kayu. ⁷Yoong ibagak kan dikayu nat kinatuttuwana un mangkapiyaan yu nat mana_lnak. Ta nu adiyak ud mana_lan, bokona umoy dit Katu_lungan yu. Yoong nu mana_lanak ibaun ku kan dikayu. ⁸Nu dumatong, panoknokana utdat tagu't tun lubung un bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop si basu_l, kinalintog kan sat mangukuman Apudyus. ⁹Panoknokana un bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop si makabasula_n di tagu, ta nakabasul da gapu't dit adida manuttuwaan kan sakon. ¹⁰Panoknokana un bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop sit kinalintog ta mangulinak kan Amak ot siya'd anungus mangil-an yu kan sakon. ¹¹Panoknokana un bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop si mangukuman Apudyus, ta naukumon si Satanas un apun dat tagu uttun lubung.

¹²“Adu payyan danat piyaoka ibaga kan dikayu, yoong tigammuk un adiyu payyan kaboolana maawat situn satun. ¹³Yoong nu dumatong si Ispiritu Santu, siya'd mangipuyut kan dikayu utdit manigammuwan yu utnat losana katuttuwaan. Ta losana ipatigammu na, bokona manligwat sit kuwana pay lawana tulay, nu adi ibagana dat dingngol na kan Apudyus. Ot ibaga na pay dat maipasamak nu mandinonyana. ¹⁴Idayaw na ud sakon, ta losan dan manligwat kan sakon dat ibaga na kan dikayu. ¹⁵Losana awad kan Amak, awad pay kan sakon ot siya'd gapuna un imbagak kan dikayu'n losan dan manligwat kan sakon dat ibaga na kan dikayu.”

Mambalin Si Talok Dit Manduduuyan Da

¹⁶“Bokona mabayag, adiyuwon maila'd sakon, yoong adina uman mabayag ilan yu ud sakon payyan,” kinnanana Jesus.

¹⁷Utdi, nampaim-imus dat uduma disipulus Jesus un kanan dan, “Ngadan din piyaona'n ugudon sin kanana'n, ‘Adina mabayag adiyu maila'd sakon, yoong adina uman mabayag ilan yu ud sakon payyan?’ Kan imbagana pay un, ‘Ta mana_lanakan kan Amak.’”

¹⁸Kanan da un, “Ngadan din piyaona'n ugudon din kanana'n, ‘Adina mabayag?’ Maid tigammu taku nu ngadan din piyaona'n ugudon.”

¹⁹Gaputa tigammun Jesus un piyaon da un imuson kan siya nu ngadan dit piayona'n ugudon, kinnanana kan dida un, “Sad mampaim-imusan yu kad din imbagak un, ‘Adina mabayag adiyu maila'd sakon, yoong adina pay mabayag ilan yu ud sakon payyan?’” ²⁰Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, ibilan kan lamatan yu nat mapasamak kan sakon nu dumtong dit timpu, yoong matalokan dat tagu't tun lubung. Talona manduduuy kayu yoong mambalin si amoda talok nat manduduuyan yu. ²¹Padana nu dumtong nat olas un man-abengan nat osa'n babai, talona mampasigab yoong nu maiyabengon dit posik maliuwana dit sigab na gapu't dit talok na utdit naiyanakan dit abeng na uttun lubung. ²²Ot siya'd padana pay

kan dikayu ta manduduuy kayu uttun satun yoong man-iinnila taku uman ot amod tu nat ta_lok yu un maid ta_lon makakaan kan dikayu.

²³“Nu dumatong diya timpu, bokona sakonon nat man-imusan yu. Ta tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na mana kodawon yu kan Amak, itdona nu kodawon yu maipagapu’t dit manuttuwaan yu kan sakon. ²⁴Inggana’t tun satun, naid payyan kindaw yu kan Amak maipagapu’t dit manuttuwaan yu kan sakon. Mangkodaw kayu kan Ama ta itdana dikayu da_lapnu gattoka mata_lok kayu.”

Inabak Jesus Dat Laweng Situn Lubung

²⁵“Inyabalig ku dat imbagak kan dikayu yoong dumatong nat timpu un ilawag ku un ibaga kan dikayu nat maipanggop kan Amak. ²⁶Ot nu dumatong di un timpu, mangkodaw kayu kan siya maipagapu’t dit manuttuwaan yu kan sakon. Bokona ibagak un sakon mangodaw sinat piyaon yu un kodawon kan Ama. ²⁷Ta si Ama pipiyaona dikayu gaputa pipiyaonak kan dikayu kan manuttuwa kayu un nanligwatak kan Apudyus un Ama. ²⁸Si Apudyus un Ama ud nanligwatak un inummoy situn lubung ot sinsadinon tengyak tun lubung ta mangulinak kan siya,” kinnanana Jesus.

²⁹“Ah! Ilamot nalawag nat ibagbagam ta bokona iyabalig nu un mambagbaga,” kinnanana dat disipulus Jesus kan siya. ³⁰“Sinsatunon tigammu miyon un titiggammum dat losana kakigad. Adim masapula awad man-imus kan sika. Siya’d manuttuwaan mi un nanligwat ka kan Apudyus.”

³¹Imbagan Jesus kan dida un, “Tuttuwa’n manuttuwa kayuwon? ³²Dandaniyon nat timpu, sat katuttuwaana dummatongon nat timpu’n man-asiwala_lak kayu’n losan ot osaosa manala_n sit bo_loy na ot taynan yu ud sakona ossaan. Yoong sat katuttuwaana, bokona os-ossaanak ta iingaw si Ama kan sakon. ³³Indaan ku un imbaga datu kan dikayu da_lapnu kapkapiya kayu utnat naiyossaanana yu kan sakon. Adu’n ligat nat sagapala_n yu uttun lubung yoong pabilgon yu nat somsomok yu. Inabak kuwon dat losana laweng situn lubung.”

Inluwala_luan Jesus Dat Disipulus Na

17 ¹Magangput mana ibagan Jesus datu, nantangad langit un kanana’n, “Ama, dinumtongon nat timpu’n ingkoddong nu. Ipaalam dit kinangatuk un Anak nu da_lapnu maipagapu utdan kook maipaila pay nat kinangatum. ²Ta intod nu kan sakon dit pannakabalin un mangiyapu’t dat losana tagu da_lapnu itdak si mataguwan un maid kigad na dat losana impooy nu un manuttuwa kan sakon. ³Sat makaitod si mataguwan un maid si kigad, sadin makatigammuwan da kan sika, un sika ullawa’d gattoka Apudyus kan sadin makatigammuwan da kan sakon

un si Jesu Kristu un imbaun nu. ⁴Impailak situn pita nat kinangatum gaputa tinungpal ku dat losana impakwam kan sakon. ⁵Sinsatun Ama, ipailam dit kinangatuk un ininggawon kan sakon sidit ininggawak kan sika utdit daan tun lubung nakwa.

⁶“Impatigammuk dit maipanggop kan sika utdan tagu’t tun lubunga intod nu kan sakon. Tagum dida ot intod nu dida kan sakon. Tinuttuwa da dat losana ugud nu. ⁷Tigammu daon un sika’d nanligwatan dan losana intod nu kan sakon. ⁸Ta imbagak kan dida dat losana paimbagam ot tinuttuwa da. Titiggammu da un tuttuwa’n sika’d nanligwatak kan sika’d nangibaun kan sakon.

⁹“Iluwaluwak dida. Bokona sadat tagu’t tun lubung dat iluwaluwak nu adi sadat intod nu un manuttuwa kan sakon, ta tagum dida. ¹⁰Losana kukuwak, kukuwam kan kukuwak pay dan losana kukuwam ot madaydayawak maipagapu kan dida. ¹¹Ot sinsatunon mangulinak kan sika ot matengyan situn lubung datun tagu’n intod nu kan sakon. Nasantuwan un Ama, ayyuwanam dida udsi pannakabalin nat ngadan nu un intod nu kan sakon^p dalapnu man-os-ossaan da un pada ta. ¹²Manipud sit ininggawak kan dida, inayyuwanak dida udsi pannakabalin nat ngadan nu un intod nu kan sakon. Inayyuwanak dida ot naid osa’t naisina, malaksig sit osa’n naitudinga madusa dalapnu matungpal dit naikanglita ugud nu. ¹³Sinsatunon, mangulinak kan sika ot siya’d gapuna un kodawok datu uttun antuwak payyan situn lubung dalapnu inggaw pay kan dida tun talok ku un maid mangkulangana. ¹⁴Intod ku kan dida dit ugud nu ot lawengon dat tagu’t tun lubung dida gaputa padak dida un bokona tagu’t tun lubung. ¹⁵Bokona kodawok un kaanom dida’t tun lubung nu adi salakabam dida kan Satanas. ¹⁶Maipada da kan sakon un bokona tagu’t tun lubung. ¹⁷Ilasin nu dida un manselbi kan sika maipagapu’t dan katuttuwaan. Sat ugud nu din katuttuwaan. ¹⁸Imbaun nu ud sakon situn lubung ot padana pay un ibaun ku dida’n umoy mantudtudu’t dat tagu’t tun lubung. ¹⁹Ot maipagapu kan dida itdok tun long-ag ku kan sika dalapnu itdon da pay dit long-ag da un manselbi kan sika maipagapu utdan katuttuwaan.

²⁰“Bokona sadatu’n disipulus ku ud iluwaluwaka lawa, nu adi losan dan manuttuwa kan sakon maipagapu utdat itudtudun dat disipulus ku. ²¹Man-os-ossaanom dida. Ot padan dit inggawak kan sika kan inggawam pay kan sakon, iinggaw da kan dita, dalapnu ilan kad dat uduma tagu, manuttuwa da un imbaun nu ud sakon. ²²Ta sadit kinangatu un intod nu kan sakon, siya’d padan dit kinangatu un intod ku kan dida dalapnu man-os-ossaan da un maipada kan dita. ²³Inggawak kan dida ot inggaw ka pay kan sakon dalapnu talona man-os-ossaan da kad, siya’d

^p 17:11 Sat naikanglit sin Griego, ayyuwanam dida utdin ngadan nu

manigammuwan dan tagu't tun lubung un imbaun nu ud sakon. Pipiyaom dida un padan dit mampipiyam kan sakon.

²⁴“Ama, sadatuwa tagu'n intod nu kan sakon, piyaok un umoy da pay sit umoyak dalapnu ilan da pay dit kinangatuka intod nu, gaputa pipiyaonaka talon sit daan payyan tun lubung nakwa. ²⁵Nalintoga Ama, naid tigammun dan tagu't tun lubung kan sika, yoong tigammuk sika. Ot tigammun pay datun tagu'n intod nu kan sakon un sika'd nangibaun kan sakon. ²⁶Impatigammukon kan dida ot ituluy ku un ipatigammu nat maipanggop kan sika dalapnu awad kan dida dit mampipiya un padan dit mampipiyam kan sakon kan inggawak pay kan dida.”

Dinokmaan Da Si Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

18 ¹Maabus man si Jesus un manluwalu, kaysan pati utdat disipulus na utdin kapon domang didin sulung Kidron, un siya'd kawadan didit mumul-ana nilumnokan da. ²Si Judas un siya dit mangituyuk kan Jesus, titiggammu na diya igaw ta siya'd kanayuna man-aabtan da Jesus sidat disipulus na. ³Inummoy si Judas sisi un bulun na dat simbunggu yana suldadu'n iRoma kan uduma man-aandog sit timplu un imbaun dat aappun di padi kan dat Fariseo. Nan-almas da ya nansilaw da un dummatong.

⁴Gaputa tigammunon Jesus dat losana maipasamak kan siya, ummoy na inab-abot dida un dit dumoldol ot kinnanana'n, “Sin nat inapon yu?”

⁵Summungbat da ot kinnanana da un, “Si Jesus un iNazaret.”

“Sakon!” kinnanana Jesus.

Si Judas un siya'd mangituyuk kan Jesus, bulun da un dit gasikadan sit atubang Jesus. ⁶Utdit “Sakon,” kanan Jesus, nakasuggayat da ot nalikwad da un losan.

⁷Inimus payyan Jesus un, “Sinnat inapon yu?”

Ot kanan da payyan un, “Si Jesus un iNazaret.”

⁸“Imbagak kan dikayu un, sakon,” kanan Jesus un dit summungbat, “ot nu sakon nat inapon yu, palubusan yu un manalan datun bulun ku.”

⁹Imbagan Jesus tu dalapnu matungpal dit imbaga na kan Ama na utdit un, “Maid makaanan si ulay osa utdat tagu'n intod nu kan sakon.”

¹⁰Yoong gumngat man si Simon Pedro, inasut na dit ispada na ot binakag na dit babbaun didit kangattuwana padi ot nasokdap dit kapon diwanana inga na. Sat ngadan dituwa babbaun, si Malco.

¹¹Kinnanana Jesus kan Pedro un, “Iboloy nu nat ispadam! Masapula sagapalok dat ligata itdon Ama kan sakon.”

Indallay Dat Jesus Kan Anas

¹²Utdi, sadat susuldadu pati utdit apu da kan sadat man-aandog sit timplu, dinokmaan da si Jesus asida piningil dat imana. ¹³Indallay da

un ummun-una kan Anas un katugangan Caifas un kangattuwana padi utdiya tawon. ¹⁴Si Caifas siya dit nangibaga utdat Judio utdit un, unnaya lawa un osa'n tagu nat matoy nu sadat kaaduan.

Insulib Pedro Si Jesus

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵Sada Simon Pedro kan sadit osa'n disipulus, naitung-ud da utdit nangitallayan da kan Jesus. Gaputa tigtigammun didiya disipulus dit kangattuwana padi, naitutung-ud kan Jesus un nilumnok sit nalaguma paway dit boloy didit kangattuwana padi. ¹⁶Yoong si Pedro nataynan sit lasin dit luwangan. Utdi, nan-ulin dit bulun na un disipulus un tigtigammun didit kangattuwana padi un umoy nakabagbaga't dit babai'n man-aandog sit sooban ot pina^lnok na si Pedro. ¹⁷Kanan dit babai kan Pedro un, "Bokon kada sika'd osa't dat disipulus dinata tagu?"

"Bokonak," kinnan Pedro.

¹⁸Gaputa nakumog, nan-apuy dadit baba-unon kan man-aandogon dit padi si man-aniduwan da ot sumisikad da un dit man-anidu ot ummoy pay si Pedro nakaanidu kan dida.

Inimusan Dit Kangattuwana Ap-apun Di Padi Si Jesus

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

¹⁹Inimusan dit kangattuwana padi si Jesus maipanggop sidat disipulus na kan maipanggop sidat intutudu na.

²⁰Summungbat si Jesus un kanana'n, "Napatakak un dit nambagbaga kan nantutuduwak sidan sinagoga kan timplu un mandatdatngan dan losana Judio. Naid gapu'd imbagak si nalimod nu adi dodong^lon di losana tagu. ²¹Ot apay imusan yu ud sakon. Sad imusan yu, sadan kaaduan un nangngol kan sakon. Tigammu da dat imbagak."

²²Abuson man Jesus ibaga di, tinipak dit osa'n man-aandog si Jesus un kanana'n, "Apay kama't nat nat mansungbat nu utnat kangattuwana padi?"

²³Summungbat si Jesus un kanana'n, "Nu bokobokon din imbagak, ibagam sidatun kaaduan nu singngadan din imbokon na, yoong nu kustu din imbagak, apay tipakonak?"

²⁴Utdi, paindallay Anas si Jesus un napipingil kan Caifas un kangattuwana padi.

Insulib Pedro Uman Si Jesus

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵Sumisikad si Pedro un dit man-aannidu ot kanan da kan siya un, "Bokon ka kad si osa utdat disipulus na?"

Yoong insulib na payyan un kanana'n, "Bokonak."

²⁶Gumminga dit osa't dat baba-unon dit kangattuwana padi un kabagiyan didit pinengngasan Pedro si inga un kanana'n, "Bokon kada sika dit bu_lun na un innilak sin mumu_l-an kanad?"

²⁷Insulib uman Pedro ot dagusa nanullauk dit osa'n kawitan.

Indallay Da Si Jesus Kan Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

²⁸Wiswis-it man, inlaksun da si Jesus sidit boloy Caifas ot indallay da utdit boloy gubinnadul. Yoong adin dat pappangat di Judio nilumnok sit dalom dalapnu adida maibilang un naisaw kad, mabalin da un makakan sit kakan di Piyestan di Nalausan.

²⁹Utdi, lummaksun si Pilato ot umoy na inimus kan dida un, "Ngadan nat ipabasul_l yu uttun tagu'n satu?"

³⁰Summungbat da un, "Bokona indatong mi kan sika nat tagu'n sanat nu adina nangwa si nadadag."

³¹Imbagan Pilato kan dida un, "Ot al_lan yu ta lintogan yu utnat lintog yu pay lawan."

Summungbat dadit Judio un, "Adin dit lintog yu un iRoma ipalubus un dikami ud mamatoy si tagu'n makabasul_l."

³²Kama't tu dit sungbat da dalapnu matungpal dit imbagabagan Jesus sidit nu inon dit mangkakatoy na.

³³Nangulin si Pilato utdit dalom ot pinaadani na si Jesus asina inimusan un, "Sika kad dit Alin dat Judio?"

³⁴Yoong summungbat si Jesus un, "Nanligwat kan sika nata imus onnu awad nangibaga kan sika?"

³⁵Kinnan_lan Pilato un, "Juduiwak kad sinat kanam? Sadan padam pay lawana Judio kan aap-apun di padi ud nangidalum kan sika. Ot ngadan kad nat kingwam?"

³⁶Summungbat si Jesus un, "Bokona satun lubung ud man-aliyak. Ta nu satun lubung, kapilitana makapinnatoy dan buyut ku dalapnu adiyak maiyawat sidan aap-apun di Judio, yoong bokona satun lubung man-aliyak."

³⁷"Adi an ali ka?" kinnan_lan payyan Pilato.

"Kustu nat imbagam un Aliyak," insungbat Jesus. "Siya'd ummoyak situn lubung maiyanakan dalapnu panoknokak dit katuttuwaan ot dumngol_l kan sakon dan manuttuwa utdan katuttuwaan."

³⁸Inimus Pilato uman un, "Ngadan na un katuttuwaan?"

Ingkoddong Da Dit Matoyan Jesus

(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Abuson man Pilato un ibaga di, lummaksun uman ot imbagana't dat Judio un, "Maid odasak si basul_l dituwa tagu. ³⁹Yoong awad kadawiy_lan

yu un, nu timpun di Piyestan di Nalausán awad pawayaak si osa'n balud. Piyaon yu un sad pawayaak tun Ali yu un Judio?"

⁴⁰Utdi gummiya da un summungbat un, "Bokona siya'd pawayaam nata tagu. Si Barrabas nat piyaon mi!" Yoong si Barrabas, tulisan.

19 ¹Utdi, paindallay Pilato utdat suldadu si Jesus ot pinasabid na. ²Ot sadat suldadu namalikawog da ut nasaisaitana wakal si imbalangat da utdit ulun Jesus asida kinagoyan si andu'n kagoya nadulaw.^q ³Masukasukat da un umadani kan Jesus un kanan dan, "Matattagu tun alin di Judio," asida tipakon.

⁴Lummaksun uman si Pilato ot kanana't dat kaaduwan un, "Antu, ilaksun ku kan dikayu dalapnu manigammuwan yu un naid maodasak si nakabasulana."

⁵Utdi, lummaksun pay si Jesus un nababallangatan si sait kan nakakaggoyan si andu'n nadulaw. Kanan Pilato kan dida un, "Antu tun tagu!"

⁶Ilan man dat aappun di padi kan dat man-aandog sit timplu, "Pailansam sin kulus, pailansam sin kulus!" kanan da un dit gummiyagiya.

Yoong kinnanán Pilato un, "Alan yu, ta dikayu'd mangilansa pay lawan kan siya utdin kulus, ta naid odasak si nakabasulana."

⁷Summungbat dadit Judio un, "Awad lintog mi! Sigun sit lintog, masapula mapatoy ta kabawona'n Anak Apudyus."

⁸Magngol man Pilato dit imbagan dat Judio, naam-amod ummogyat. ⁹Painyulin na si Jesus sit dalom ot ummoy na inimus kan siya un, "Sin nanligwatam?" kanana. Yoong naid insungbat Jesus.

¹⁰Ot kinnanán uman Pilato kan siya un, "Apay adika sumungbat? Adim kad tigammu un kalintogaka mangiwaya onnu mampailansa kan sika't din kulus?"

¹¹Summungbat si Jesus un kanana'n, "Naid kalintogam un mangwa't nat un koom nu adin Apudyus intod nat saad nu. Isunga nadagdagson nat basul dinat tagu'n nangiyawat kan sakon kan sika."

¹²Magngol man Pilato di un imbagan Jesus, talonona piyaona'n pawayaan si Jesus. Yoong gummiya dat Judio un kanan dan, "Nu pawayaam nat tagu'n sanat, bokona gayyom nu si Emperador ta singngadan na man nat mangabawa siya'd ali, gumusul kan Emperador."

¹³Magngol man Pilato diya ugud, inlaksun na ut Jesus sidit paway asi umoy nantupak sidit tutuppakan di kuis un ininggaw sit "Plataporma Un Batu" un ngadanon dat "Gabata" utdit bagbagan di Hebreo.

¹⁴Sadiya al-algaw dit mansaganaan dat Judio utdit Piyestan di Nalausán ot dandaniyon mamatuk. Mantupak man si Pilato, "Antu, alan yu tun ali yu," kanana't dat Judio.

^q 19:2 Siya'd gagangaya usal di ali dit balangat kan nadulawa badut.

15 Gummiya da un kanan dan, “Papatoy nu! Papatoy nu! Pailansam sidin kulus!”

Inimus Pilato kan dida un, “Piyaon yu kad un pailansak sin kulus tun Ali yu?” Summungbat dadit aappun di padi un, “Naid udum si ali mi nu adi si Emperador ulla!”

16 Utdiyon, inyawat Pilato si Jesus kan dida dalapnu mailansa’t dit kulus.

Ummoy Da Inlansa Si Jesus Sidit Kulus

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

17 Utdi, indallay da si Jesus sit lasin didit boboloy un bubukudona dit kulus na inggana’t dummatong da utdit Igaw Di Battukag un ngadanon da’t Golgota utdin bagbagan di Hebreo. 18 Siyadi ud nangilansaan da kan siya utdit kulus ot inggaw da pay duwa’n inlansa da utdit nan-asisupang kan siya. 19 Inggaw pay patigammu un ingkanglit Pilato un paimpakot na utdit kulus un kanana’n, “Siyatu si Jesus un iNazaret un Alin dat Judio.”

20 Ot adu dadit Judio un nakabasa utdit naikanglit ta adani’t dit boboloy dit nailansaan Jesus. Naikanglit dit patigammu si bagbaga un Hebreo, Latin kan Griego.

21 Basaon man dat Judio’n aap-apun di padi, kanan da kan Pilato un, “Adim okyan innigga un, ‘Alin dat Judio.’ Sat inniggam okyan, ‘Imbagan ditu un tagu: Sakon Ud Alin Di Judio.’”

22 “Sanat inabus ku un ingkanglit siyaon,” kinnanana Pilato un dit summungbat.

23 Abuson man dat suldadu’n ilansa’t Jesus sidit kulus, inala da dit kagoy na ot pinangkapat da kan dida. Inala da pay dit nangindalom un badut na un andu un naabola lawa’n naid si dait.

24 Utdi nambabagbagaan da un, “Adi taku pissayon ta mambubunutan taku nu singngadan na nat makagasat un mangala.”

Siya’d tungpal dit naikanglita ugud Apudyus un kanana’n,

“Nambibingayan da dit kagoy ku ot nambubunutan da dit mangindalom un badut ku.”

Kama’t di dit kingwan dat suldadu.

25 Utdit adani’t dit naipasdokan dit kulus Jesus inggaw da un gasikadan da ina na, sunud ina na, inggaw pay si Maria un asawan Cleofas kan si Maria Magdalena.

26 Mailan man Jesus dit ina na kan sat pipiyaona un disipulus na, imbaga na kan ina na un, “Ina, siyanat sad anak nu.” 27 Ot imbaga na pay sit disipulus un, “Siyanat sad inam,” kanana. Utdi payona timpu, indallay dit disipulus si Maria dalapnu umoy inggaw sit boloy na.

Sat Natoyan Jesus

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

28 Maabus man di, tigammunon Jesus un ginangput naon dit losana impakwan Apudyus, ot dalapnu matungpal dit naikanglit un ugud

Apudyus kanana un, “Nauwawak.” ²⁹Inggaw gusi utdi un napnu’t nakiloma basi. Insawsaw da dit kama’t kapos, asida inniggat dit pungtun dit galuttigit dit kayu’n mangngadan si isop asida idukmit sit subil Jesus.

³⁰Utdit matamtaman Jesus dit nakiloma basi, kinnanana un, “Nagangputon!”

Maibaga na man di, nanging-oy ot insuku naon dit angos na.

Dinuy-uk Da Dit Butik Jesus

³¹Sadi un al-algaw, kalima ot adin dat Judio piyaon un iingaw dat ladag dat matoy sidit kulus nu al-algawa iillongan kan dida, kan napotog pay un al-algaw kan dida di ta naitimpu’t dit Piyestan di Nalausan. Siya’d gapuna’n ummoy da kan Pilato ta umoy da kodawon un ipalubus na okyan ta aminon da un umoy putdon dit ikin dat nailansa’t dit kulus dalapnu mapgos da un matoy kad, makaan da utdit kulus da.

³²Impalubus Pilato ot ummoy dat suldadu pintod dit ikin dat duwa’n inggaw sit nan-asisupang kan Jesus. ³³Yoong dakngon da man si Jesus naila da un naabus natoyon ot adidaon pintod dit iki na. ³⁴Yoong osa’t dat suldadu dit nangiduy-uk sit say-ang na utdit butik Jesus ot dagusa naibuyayang dit nangkinamos na dala kan danum. ³⁵Sadit nakaila’t tuwa napasamak siya’d mangipanpanoknok un tuttuwa ot ipatigammu na kan dikayu dalapnu manuttuwa kayu pay. Tuttuwa tun ipanoknok na ta innila na ot tigammu na un tuttuwa dit ibagbaga na.

³⁶Napasamak datu’n losan dalapnu matungpal dit naikanglita ugud Apudyus un paingkanglit na utdit un kanana’n, “Naid osa’t maptod sit tung-al na.”

³⁷Ot awad payyan osa un naikanglita ugud Apudyus sidit un kanana’n, “Ilan dan tu dit dinuy-uk da si say-ang.”

Sat Nailbonan Jesus

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

³⁸Maabus man di, ummoy Jose un iyArimatea inimus kan Pilato nu mabalin na un alan dit ladag Jesus. Satuwa Jose siya’d osa’t dat manuttuwa kan Jesus yoong adina nampatpatak ta kumimut sidat pappangat di Judio. Gaputa impalubus Pilato, kaysan ot umoy na inala dit ladag asina indallay.

³⁹Naitung-ud pay kan siya si Nicodemo un siya dit ummoy kan Jesus si sinlabiyan. Nangidallay si umoya tulumpulu’n kilu’n bangbangu’n nakwa si nangkinamos un mira kan aloe.

⁴⁰Linsan da Nicodemo kan Jose dit ladag Jesus sit kulus asida pinutiputan si napolkasa luput un nakuan si bangbangu un siya’d ugali da un Judio nu ilbon da dat minatoy da. ⁴¹Sat adani’n didiya nailansaan Jesus inggaw mumul-an ot utdit lagum na, iningaw bagu’n lobon un

naid payyan nailbon si ladag. ⁴²Ot siya'd ummoy da ullawa nangiggaan sit ladag Jesus, onta siya'd adani ta dandaniyon dit al₁-algawa iillongan.

Sat Ummungalan Jesus

(Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

20 ¹Wiswis-it man di umuna'n al₁-algaw di sin-duminguwan, ummoy si Maria Magdalena utdit lobon. Naila na un naid dit batu'n naitubot sit sagangaban dit lobon. ²Utdi, nanodtoddaka ummoy kan da Simon Pedro kan sat osa'n disipulus un siyadit pipiyaon Jesus. Kanana kan dida un, "Inala da dit ladag ud Apu taku't din lobon ot naid tigammu mi nu sin nangiggaan da kan siya!"

³Utdiyon, kaysan da Pedro kan sadit osa'n disipulus un umoy sit lobon. ⁴Nanodtoddak da yoong nada₁da₁las dit osa'n disipulus ot naun-una'n dummatong nu si Pedro. ⁵Nanyuk-ung un dit mangisiim ot nailana dit napo₁kasa luput yoong adina nilumnok da₁lom. ⁶Dumatong man si Pedro un dit naitungtung-ud, nandawosa nilumnok sit lobon ot inila na dit luputa napo₁kas un naiputiput kan Jesus un maibabannata lawa. ⁷Ot sadit luputa naiputiput sit ul₁una, naam-ammaana nalpota naisina. ⁸Sadit disipulus un naun-una'n dummatong nilumnok payon da₁lom ot innila na dat luput ot nanuttuwa'n ummunga₁ si Jesus. ⁹Utdi un timpu adida payyan naawatan dit paingkanglit Apudyus sidit un masapula umunga₁ si Jesus kan katoy. ¹⁰Utdiyon, kaysan dat duwa'n disipulus.

Nampaila Si Jesus Kan Maria

(Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11)

¹¹Nataynan si Maria Magdalena un sumisikada man-i-ibil sit sog-on dit lobon. Man-okog man un dit mangisiim sit da₁lom dit lobon, ¹²nailana dat duwa'n anghel un nambadut si napo₁kasa gatupakan sit naibanatan dit ladag Jesus, osa't dit nan-uluwana kan osa't dit nan-uyadana.

¹³Gumminga dat duwa'n anghel un, "Apay man-i-ibil ka?" kinnanana da kan Maria.

Summungbat si Maria un kanana'n, "Inala da dit long-ag ud Apuk ot naid tigammuk nu sindit umoy da nangiggaan kan siya!"

¹⁴Abuson man Maria un ibaga di utdit man-aswing naila na si Jesus un sumisikad, yoong maid tigammuna nu si Jesus.

¹⁵Gumminga si Jesus ot kinnanana'n, "Apay man-i-ibil ka? Singngadan nat inapom?"

Kanan nin Maria nu sadit man-aayyuwan sit mumu₁-an dit nakabagbaga kan siya ot kinnanana'n, "Apu, nu inalam dit ladag Jesus, pangaasim ta ibagam nu kawad dit umoy ka nangiggaan ta umoyak alan."

¹⁶"Maria!" kinnanana Jesus kan siya.

Nansagung si Maria kan siya ot kinnanana utdit ugud un Hebreo un, “Rabboni!” un piyaona’n ugudon, Mistulu.

¹⁷Imbagan Jesus kan siya un, “Adiyanak aggomon, ta bokona nangulinak payyan kan Ama, yoong umoy ka utdat disipulus^r ku ta ibagam un mangulinak kan Apudyus un Amak un siya’d Apudyus kan Ama yu pay.”

¹⁸Utdi, kaysan si Maria Magdalena un ummoy nangibaga utdat disipulus un kanana’n, “Innilak ud Apu.” Ot imbaga na pay dit paimbagan Jesus.

Mampaila Si Jesus Utdat Disipulus Na
(*Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49*)

¹⁹Labin man didiya al-algaw un siya’d umuna’n al-algaw dit sindumingguwan, nandatdatong dat disipulus Jesus si osa’n boloy ot nangkulung da utdit dalom ta kumimut da utdat pappangat di Judio. Kaklata lawa’n nilumtaw si Jesus un nasanikad sit gaggawa da un kanana’n, “Kapiya nat awad kan dikayu.”

²⁰Abusona man ibaga di, impaila na kan dida dadit ima na kan butik na un nasugat, ot nantattalok da un nangila uman sit Apu.

²¹Imbagan uman Jesus kan dida un, “Kapiya nat awad kan dikayu. Padan dit nangibaunan Ama kan sakon, ibaun ku pay dikayu.”

²²Abusona man ibaga di, sinang-awana dida asina kinnanun un, “Awaton yu si Ispiritu Santu. ²³Ot nu pakawanon yu nat basul di osa’n tagu, napakawanon, yoong nu adiyu pakawanon dat basul na, adina napakawan.”

Adin Tomas Nanuttuwa

²⁴Utdiya dummakngan Jesus naid si Tomas un mangadan Pingi un osa’t dat kagwampulu’t duwa’n disipulus. ²⁵Ot imbagan dat uduma disipulus kan siya un, “Innila mi dit Apu!”

Yoong kanan Tomas un, “Nu adik maila dat abut dat lansa’t dit ima na kan ikawot tun patimmuduk, kan nu adik ikawot tun imak sit butik na adik tuttuwaon.”

²⁶Mapalabas man dit sindumingguwan, nandatdatong uman dat disipulus Jesus sit dalom dit osa’n boloy ot ininggaw pay si Tomas kan didaon. Naomban dit boloy yoong kaklata lawa’n dummatong un nasanikad si Jesus sit gaggawa mi ot kanana un, “Kapiya nat awad kan dikayu.” ²⁷Ot imbaga na kan Tomas un, “Ilam datun imak kan apuwapom tun butik ku. Adim manduwaduwaan sakon, manuttuwa ka!”

---

^r **20:17** Susunud dit naikanglit sin Griego un siya’d kaaduwan un usalon Jesus un bagbaga nu sadat buyut na onnu manuttuwa kan siya dan ug-ugudona.

²⁸Kanan Tomas un, “Sika’d Apuk kan Apudyus ku!”

²⁹Kinnanán Jesus kan siya un, “Manuttuwa ka kad gaputa innilamon sakon? Nagasat dadit manuttuwa un ulay adida naila’d sakon.”

Sat Panggop Juan Un Nangikanglit Utdatu

³⁰Aduadu payyan dat uduma am-amuga kingwan Jesus un innilan dat disipulus na un adi naikanglit situwa iblu. ³¹Sadatu’n naikanglit, naikanglit da un manuttuwaan yu un si Jesus, siya dit Kristu un Anak Apudyus ot maipagapu’t manuttuwaan yu kan siya maitdan kayu’t mataguwana maid kigad na.

Nampaila si Jesus Sidat Pitu’n Disipulus

21 ¹Utdit maabus di, nampaila payyan sidat disipulus na utdin bananaw Tiberias ot kama’t tu dit nampapailana. ²Iningaw da Simon Pedro, Tomas un mangngadan si Pingi, Nataniel un iCana un osa’n ili utdin Galilea, sadat mansunuda anak Zebedeo, kan duwa pay un bulun da un disipulus.

³Imbagan Simon Pedro utdat bulun na un, “Umoyak manabukul.” Ot kanan dat bulun na un, “Umoy kami pay kan sika.”

Utdi, kaysan da un losan un umoy nanlugaan sit bangka yoong naida talon naala da un nampasinlabi.

⁴Utdit suminal si init sit mabigat, inggaw tagu’n innila da un sumisikad sit igid dit danum yoong adida tigammu un siya si Jesus. ⁵Ot kingwanana kan dida un, “Bulun, nangala kayu?”

“Naida talon!” kinnanán da un dit summungbat.

⁶Ot kinnanán Jesus un, “Isab-uk yu nat tabukul yu utnat kapon diwanan nat bangka yu dalapnu mangala kayu.”

Utdi, insab-uk dan tuttuwa dit tabukul da utdit kapon sit imbaga na ot adida magammid dit tabukul sit kaadun dat ikan.

⁷Sadit pipiyaon Jesus sidat disipulus na, imbaga na kan Pedro un, “Si Apu Jesus di!”

Magngol man Simon Pedro di, nansilup ot lummayug sit danum un ummoy kan Jesus. ⁸Yoong sadat udum nataynan da utdit bangka’n mangammid sit tabukula napnu’t ikan ta bokona adayu da un talon sit dupit ta umoya singgasuta dopa ullawa nin dit kaadayu da utdit dupit dit bananaw.

⁹Dakngon da man dit dupit, inggaw apuya innila da un gumaalabala un inggaw da ud ikana naitunu kan inggaw pay ud tinapay.

¹⁰“Mangidatong kayu’t tu utdanat ikana ka-ala yu,” kanan Jesus kan dida.

¹¹Utdi, kaysan si Pedro utdit bangka ot umoy na binutbut dit tabukula napnu’t nangkaddakola ikan un kagwan gasut si limampu’t tu lu dit bilang da. Yoong ulay nu aduadu dat nakna adina nabultug dit tabukul.

¹²Ummayag si Jesus kan dida un, “Aweyu ta mangan,” kanana. Naidon nangalikagum sidat disipulus un nangimus nu singngadan na, onta tigammu daon un siya si Apu Jesus.

¹³Utdiyon, inalan Jesus dit tinapay ot intod na kan dida, padana pay sidat ikan.

¹⁴Ot siyatu’d maikatlu’n nampail-an Jesus sidat disipulus na manipud ummungalana un natoy.

Inimusan Jesus Si Pedro

¹⁵Maabus da mana mangan, inimus Jesus kan Simon Pedro un, “Simon un anak Juan, amod kad nat mampipiyam kan sakon nu sat mampipiyan datun bulun nu?”

“Apu, tigammum un pipiyaok sika,” kinnan Pedro un dit summungbat. Imbagan Jesus un, “Ayyuwanam dat ubbu un kanneluk.”^s

¹⁶Ot impigwa na payyan inimus kan Pedro un, “Simon un anak Juan, pipiyaom kad sakon?”

Summungbat uman si Pedro un kanana’n, “On, Apu. Tigammuma pipiyaok sika.”

Imbagan Jesus uman un, “Ayyuwanam dat kanneluk.”

¹⁷Ot impitlun payyan Jesus inimus un, “Simon un anak Juan, pipiyaom kad sakon?”

Laweng dit angoson Pedro ta pitlun Jesus un nangimus un, “Pipiyaonak kad?” Ot imbagan Pedro un, “Apu, titiggammum nat kakigad, tigammum un pipiyaok sika.”

Imbagan Jesus kan siya un, “Ayyuwanam dat kanneluk. ¹⁸Tuttuwa tun ibagak kan sika un, sadit kaban-og nu, sika’d nangisulgong pay lawan sit bakakat nu ot ummoy ka utdat piniyama ummoyan, yoong nu mammalong-ag kaon, uknadom nat imam ot awad mangisulgong si bakakat kan sika un mangidallay sit adim piyaon un ayon.” ¹⁹Imbagan Jesus tu un nangipatigammuwana nu inon dit mapatoyan Pedro un madayawan Apudyus. Ot imbagan Jesus kan Pedro un, “Unudonak!”

Si Jesus Kan Sat Pipiyaona’n Disipulus Na

²⁰Man-awing man si Pedro, naila na dit disipulus un pipiyaon Jesus un maitungtung-ud kan dida. Siya dit disipulus un naisog-on kan Jesus sidit nanganan da kan nangimus un, “Ngadan dit mangituyuk kan sika?”

²¹Utdi, inimus Pedro kan Jesus un, “Inon ditun tagu’n satu nu?” kanana.

²²Summungbat si Jesus kan siya un, “Nu piyaoka matagu’t inggana’t mangulinak, singngadan nat biyang nu utdi? Unudomot sakon,” kinnan Pedro un, “Unudonak!”

^s 21:15 Sat ug-ugudon Jesus un kannelu na, sadat manuttuwa kan siya.

²³Ot gapu't diya imbagan Jesus, nandinamag sidat manuttuwa un sadi un disipulus adina matoy. Yoong bokona siya'd imbagan Jesus di, ta imbagana ullawa un, "Nu piyaoka matagu inggana't mangulinak, sinnat biyang nu utdi?"

²⁴Sadi un disipulus, siya payon tun mangpanpanoknok sit kinatuttuwan datu un maipanggop kan Jesus kan siya payon tun nangikanglit situ. Ot tigammu mi un tuttuwa'n losan dan ibagbaga na.

Satu'd Anungus Na

²⁵Adu payyan dat kingkingwan Jesus. Yoong nu masin-ossa da un maikanglit, akit nin tun lubung si inggawan di iblu un maikanglitan dat maipanggop kan Jesus.